

Náš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo ·

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

LETO XIV./STEVILKA 7

CELOVEC, DNE 13. FEBRUARJA 1964

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

CENA 2.— SILINGA

Volili bomo moše našega zaupanja!

Možje in žene!

V nedeljo, dne 1. marca bomo znova volili predstavništva naših občin, to je tiste skupnosti, ki vsakogar izmed nas najbolj neposredno zadeva.

Občina je osnovna celica družbenega življenja, je pravzaprav velika družina, v kateri smo vsi člani. Po nujnostih vsakdanjega življenja smo navezani na občine. Zanje moramo prispevati doklade in davke, ki jih vzdržujejo, obenem pa mora občina skrbeti za določene potrebe vsakogar izmed nas.

Namen volitev je, da pridejo na vodilna mesta in s tem na odgovorna mesta v občini možje, ki so iz nje zrastle in z njo žive. So to gospodarji naših kmetij, delavci in obrtniki, ki žive z nami.

Občine so nastale v teku stoletij iz zrelih izkušenj naših prednikov, zato ne združujejo občanov samo v gospodarsko interesno skupnost, temveč so tudi skupnost lepih in zdravih tradicij našega rodu, ki že tisoč let živi na tej zemlji in jo z lastnim znojem in žulji dela rodovitno. Iz teh spo-

znanj so se v mnogih naših občinah porodile naše samostojne skupnosti, ki so dobile svoj vidni izraz v naših volilnih listah, ki so bile oddane do 9. februarja. Na številnih sestankih in sejah so naši zaupniki temeljito preudarili, na kakšen način bi bili v občinah dvojezičnega ozemlja v prihodnjih šestih letih najbolj zastopani naši skupni interesi.

V naših lastnih listah pride do izraza zahteva po kulturni, gospodarski in socialni enakopravnosti vseh občanov ter želja po mirnem sožitju obeh narodnosti v deželi. V smislu teh načel bodo delovali naši občinski mandatarji ter s tem zagotovili napredek občinam dvojezičnega ozemlja. Kjer niso bile oddane naše lastne liste, pa bomo oddali svoj glas le možem katoliškega prepričanja ter osebam, ki so iz narodnostnega vidika vredne našega zaupanja.

Slovenci! Slovenke! Le dobra dva tedna nas ločita še od občinskih volitev. Storimo vse, da bomo zagotovili našim listam čim boljši uspeh!

NARODNI SVET KOROŠKIH SLOVENCEV

Premagati moramo našo preteklost

Proglas avstrijske zvezne vlade v spomin žrtvam, ki so padle 12. februarja 1934. Za pet minut je v sredo v Avstriji mirovalo delo.

Avstrijska zvezna vlada je v sredo slošno počastila spomin žrtev 12. februarja 1934. Da bi se taki žalostni dogodki v bodoče več ne ponovili, je zvezna vlada izdala na avstrijsko ljudstvo proglas, ki pravi, da moramo Avstriji premagati preteklost, če hočemo živeti v slogi in miru.

Na pobudo avstrijske sindikalne organizacije in zvezne obrtniške zbornice je v spomin na februarске žrtve pred 30 leti delo mirovalo za 5 minut v vsej Avstriji.

Avstrijsko ljudstvo žaluje

Po radiu je govoril tudi zvezni predsednik dr. Adolf Schärf o žalostnih februarских dogodkih pred 30 leti.

Meseca februarja 1934 je žalovalo avstrijsko ljudstvo nad več kot 300 žrtvami. Preko 300 mrtvih je obtoževalo takratni svet, takratni čas, ko je vladala v Avstriji nestrpnost in ni bilo niti trohice pripravljenosti za skupno in plodno delo.

Danes, po 30 letih, je sovraštvo pokopano. Skupno delo je izpodrinilo razprtijo in prava resnična demokracija je prežela avstrijsko ljudstvo.

Bivši minister Afritsch krije državno policijo

Kaj bo ukrenil sedaj zvezni notranji minister Olah? Bivši notranji minister Jožef Afritsch pravi: „Vso odgovornost za vse jemljem náse!“

Poslanec Afritsch je ostro napadel televizijsko afero notranjega ministra Olaha, kjer je slednji razgalil pred avstrijsko javnostjo tako imenovane opravljalne akte.

Afritsch odgovarja

Bivši minister Afritsch izjavlja po tisku: „Vsak politični mandatar, ki vodi svoj urad, mora nositi sam vso odgovornost, in ne sme te nikoli valiti na svoje uradnike. To načelo sem zmerom upošteval, ko sem bil notranji minister od leta 1959—1963.

Javnosti je še gotovo dobro v spominu, da sem se v parlamentu in tisku zmerom ogibal zadev, ki bi sprožile kritiko in jo potem naprtilo svojim podrejenim. Zato prevzemam nase tudi danes popolno odgo-

vornost za vse, kar se je zgodilo za časa mojega službovanja, ko sem bil notranji minister. Moj pokojni prednik Oskar Helmer se ne more več braniti.

Jasno pa mora biti vsakomur, da, če nastopijo včasih nerednosti, da jih moramo odstraniti. To je dolžnost vsakega mandatarja in vsakega urada.

Najostreje pa obsojam dejanje, da so se tako imenovani opravljalni akti razgalili v javnosti in televiziji, ki gotovo vsebujejo različna obrekovanja namesto, da bi jih uničili.

Tako bo nastala iz zadeve, ki bi jo lahko na tistem uredili, državna afera, ki ima lahko za posledico škodovati ugledu avstrijske državne policije in njenim uradnikom in s

tem tudi demokratični izvršni oblasti, ki ima velike zasluge za našo republiko. To bi ji nezasluženo oteževalo bodoče delo in jo diskriminiralo doma in v inozemstvu.

Vsebinska teh tako razvpih aktov se bo sama sodila. Ni mi pa treba še posebej naglašati, da je govorica, ki je prišla leta 1947 iz Trsta in ki zadeva mojo osebo, naravnost nenavaden nesmisel, tako da se moram samo čuditi, če omenjamo dokument po 17 letih v javnosti in mu dajemo tako napihnen pomen.“

Olah odgovarja

Na izjave bivšega ministra Afritscha je notranji minister Olah med drugim dejal: „Čas je, da dobijo v Avstriji zopet pravo veljavo demokratične vrednote in merila, ne oziraje se na to, če je s tem prizadeta oseba kakega ministra, prijatelji njegove stranke ali nasprotniki stranke.“

Cerkev poziva Avstrijce k slogi

Uredite vaše strankarske spore. Dr. Schärf pri papeževem poslaniku dr. Rossiju. Pri-srčni odnosi med državo in Cerkvijo.

Papeški nuncij dr. Rossi je povabil v torek na svečano večerjo avstrijskega predsednika dr. Adolfa Schärfa in njegovo zastopstvo. Ob tej priložnosti je dr. Rossi v svoji zdravici, ki jo je naslovil na častne goste, naglasil, da je vesel, ker vladajo med katoliško Cerkvijo in republiko Avstrijo tako odlični odnosi. Dr. Rossi je v zdravici še dejal:

„Vera združuje tam, kjer loči politika.“ Saj so ravno v zadnjih tednih v tem smi-

slu naglaševali vodeči politiki in cerkveni dostojanstveniki Avstrije. Brez dvoma je mirno in stvarno razpravljanje, ki izvira samo na podlagi obojestranskega zaupanja in iz katerega se lahko razvija skupno delo vseh pozitivnih sil, nujno potrebno za harmonični razvoj in socialni napredek.

To je v ostalem tudi duhovna dediščina, ki jo je zapustila novi generaciji vrsta velikih mož, ki krasijo zgodovino Avstrije in katere zadnji je bil Julius Raab.

Do sedaj največji olimpijski uspeh Avstrije

Slovo od Innsbrucka. Dogodki na IX. zimskih olimpijskih igrah v znamenju rekordov. — Skoro milijon gledalcev.

Z dvanajstim dnevom tekmovanja so v nedeljo zvečer ugasili v tirolskem glavnem mestu Innsbrucku olimpijski ogenj. Svečanost je bila slovesna in kratka. Z droga so sneli olimpijsko zastavo in jo izročili v varstvo avstrijskemu olimpijskemu odboru, ki jo bo hranil do prihodnjih zimskih iger, ki bodo čez 4 leta v Grenoblu v Franciji. Še prej pa so dvignili na prvi drog zastavo Grčije, kot začelnice olimpijskih iger, na drugega avstrijsko, na tretjega pa v čast državi, ki bo organizirala prihodnje zimske olimpijske igre, t. j. francosko.

S šestega na drugo mesto

Deveti dan tekmovanja so zmagale v smuku vse tri Avstrijke in si tako priborile: zlato (Christl Haas), srebrno (Edith Zimmermann), in bronasto (Traudl Hecher) kolajno. To je bil pravi triumf za Avstrijo. S 6. mesta smo poskočili kar na 2. mesto. Deveti dan zimske olimpiade je bilo stanje za Avstrijo: 3 zlate, 4 srebrne in 3 bronaste lovorike.

Pepi Stiegler zmagovalca v slalomu

Enajsti dan zimskih olimpijskih iger je bilo v Innsbrucku vse v napetem pričakovanju. Kaj bo neki prinesel ta dan avstrijskim smučarjem? In odločitev je padla, ko je naš znani smučar Pepi Stiegler končal svoj drugi spust in si tako priboril zlato lovoriko. To je bil izid tekmovanja v slalomu. Očividci pravijo, da se mora naš Pepi Stiegler zahvaliti za uspeh nezgodam, ki so doletele favorite v tej težki panogi. Mislimo predvsem na Francoza Bonlieuja (izg. Bonliója), ki je že v prvem spustu padel in je moral odstopiti. Tudi Francoza Killy (izg. Kijí) in Perillat (izg. Perija) sta padla.

Toralfu Enganu (Norveška) — zadnja lovorika

Zadnjo lovoriko so v zaključnem dnevu olimpiade podelili Norvežanu Toralfu Enganu, ki je zmagal v skokih na 90-metrski

skakalnici v Berg-Islu, dalje Fincu Veikku Kankkonenu in zopet Norvežanu Torgeirju Brandtzaegu.

Najhujša borba za osvojitve zlate kolajne je potekala med Enganom, ki je zasedel na manjši skakalnici Seefeldu drugo mesto, in zmagovalcem na isti Kankkonenom. Finc je sicer poletel najdalje, vendar ga je njegov norveški tekmeč premagal predvsem zaradi lepšega sloga.

Avstrijski uspeh na olimpiadi

Odkar obstajajo olimpijske igre, še ni Avstrija dosegla tako lepega uspeha kakor prav na IX. zimski olimpiadi. V športnem oziru je dosegla pravi rekord. Še nikoli niso avstrijski športniki prinesli domov toliko lovorik kakor tokrat: 4 zlate, 5 srebrnih in 3 bronaste kolajne zgovorno pričajo o zmoglosti naših športnikov. Tako je prekosila Avstrija rekord, ki ga je dosegla na zimski olimpiadi v Cortini (Italija) 1956. Takrat je dobila Avstrija le 4 zlate, 3 srebrne in 4 bronaste lovorike.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Našim naročnikom!

Uprava lista „Náš tednik - Kronika“ se zahvaljuje vsem naročnikom in prijateljem lista za zvestobo v minulem letu. Prosimo vas, da ostanete zvesti tudi v novem letu.

V zadnjih dveh številkah smo priložili za tuzemstvo položnice. Kdor ne zmore plačati naročnine za celo leto, naj bi to storil vsaj za pol ali četrt leta naprej. Naročnina za leto 1964 znaša za Avstrijo: za celo leto 80,— šil., za pol leta 40,— šil. in za četrt leta 20,— šil. Posamezna številka stane 2.— šilinga.

Kdor se nas bo spomnil s kakim darom za tiskovni sklad, bo to objavljeno v listu in se mu še posebej zahvaljujemo.

Uprava

Politični teden

Po svetu . . .

KRIZA NA CIPRU

Nikakor noče pojenjati, temveč je pretekli teden zopet narastla. Sovražnosti med ciprsko-turško manjšino in Grki, bivajočimi na otoku, se povečujejo, medsebojni napadi se množijo. V medsebojnih spopadih je bilo v zadnjih dneh ubitih več kot trideset ljudi, nekaj desetina pa ranjenih.

Posebno neugodno je odjeknila vest o dveh bombnih napadih v glavnem mestu Nikoziji v torek, in sicer na poslopje poslaništva ZDA in na neki hotel, v katerem prebivajo večinoma Angleži. K sreči ni bilo človeških žrtev, le neki ameriški mornar je bil ranjen. Ameriški poslanik Wilkins je takoj zelo ostro protestiral proti temu zlobnemu dejanju pri ciprskem predsedniku Makariosu, ki je naslednji dan sicer obsodil po radiu ta zločin kot običajno, vendar pa nekateri politični opazovalci in zlasti turška manjšina niso s tem zadovoljni in očitajo Makariosu dvoličnost v njegovem zadržanju glede ciprskega spora.

Kot ob vsaki taki priliki, hočejo komunisti tudi tu „pristaviti svoj lonec“, kajti zopet se jim nudi lepa prilika, da se okoristijo s tem sporom. Precejšnjo senzacijo je namreč konec preteklega tedna zbudila vest, da se je v ta spor osebno vmešal tudi min. predsednik Hruščev; poslal je ciprskemu predsedniku Makariosu posebno poslanico, katere točna vsebina še ni znana. Poleg tega je poslal poslanico glede ciprskega spora tudi ameriški predsedniku Johnsonu, njen prepis pa tudi predsednikom vlad v London, Pariz, Atene in Ankaru.

V tej zadnji poslanici se Hruščev zavzema odločno za to, da naj ta spor reši Varnostni svet. (Kot znano, je Sovjetska zveza njegova stalna članica in ima pri vsaki priliki pravico ugovora.) V tem slučaju bi bilo treba poslati na Ciper mednarodno vojaštvo za vzdrževanje reda in to najmanj 6000 mož po mnenju indijskega generala Gyanija, UNO-opazovalca na Cipru.

Proti tej nameri (za katero pa se zavzema Makarios) da bi v ciprskem sporu posredoval Varnostni svet, sta zlasti Vel Britanija in ZDA, ker hočeta preprečiti morebitni sovjetski veto (ugovor) in pa ker je Organizacija združenih narodov (OZN) na zelo slabih finančnih nogah (saj vzhodni blok držav noče plačati svojih dolžnih deležev niti za one mednarodne čete, ki vzdržujejo red na Bližnjem vzhodu in v Kongu), medtem ko je ciprska vlada izjavila, da ona nikakor ne bi mogla tega finančnega bremena prevzeti. Zato je baje tudi generalno tajništvo OZN izjavilo mnenje, da naj bi bile poslani na Ciper čete Atlantske zveze (NATO) za vzdrževanje reda.

V zvezi s sporom in nemiri na Cipru naj še omenimo, da je generalni tajnik OZN U Thant prekinil svoje informativno potovanje po Afriki in se vrnil v New York.

NAPETOST MED KUBO IN ZDA

se je zadnji teden zopet povečala. Kot je znano, imajo Združene ameriške države na Kubi svoje mornariško oporišče Guantanamo, katero pa nima svoje lastne oskrbe z vodo, temveč jo dobiva iz ostalega dela otoka, ki je pod oblastjo Fidel Castra.

Preteklo sredo so ameriške pomorske edinice v bližini polotoka Floride prijele 36 kubanskih ribičev, ker so po ameriških poročilih tam neupravičeno ribarili, kajti omenjeno morsko področje spada že pod ameriško oblast. Za diktatorja Fidel Castra je bilo to dobrodošel povod, da je odredil zaporo vode za oporišče Guantanamo.

To je v Washingtonu vzbudilo veliko nevoljo. Predsednik Johnson je takoj stopil v stik z zunanjim in obrambnim ministrom, da ukrenejo vse potrebno. Amerikanci so razen tega s tem kubanskim korakom že nekaj časa računali in so potrebne ukrepe glede oskrbe vode deloma že prej storili. V skrajnem slučaju bodo dovažali pitno vodo z bližnje ameriške celine. Na oster ameriški protest je Fidel Castro nekoliko popustil in dovolil odprtje vode na eno uro dnevno „za žene in otroke ameriškega mornariškega osebja“.

SARAGAT IN JUŽNA TIROLSKA

Novi italijanski zunanji minister Giuseppe Saragat je v nekem zunanjepolitičnem intervjuju med drugim podal svoje mnenje glede trenutnega položaja v južno-

tirolskem vprašanju o možnosti njegove rešitve.

Izjavil je, da je Italija načelno pripravljena zadevo reševati na podlagi ugotovitev in predlogov komisije 19-ih, katere delo je ocenil kot zelo dobro; pripravljena je ugoditi upravičenim zahtevam nemške manjšine. Ne želi pa, da bi po teh ugodnih koncesijah manjšina stavila nove zahteve, ki bi presegle mednarodno odobrene določbe, izvirajoče iz pogodbe dr. Gruber-De Gasperi.

Medtem se v Milanu nadaljuje sodni proces proti južnotirolskim teroristom. Kot nekateri dosedanja, tudi med novimi obtoženci ta ali oni dá pred sodiščem drugačno izjavo kot pri zaslišanju pri orožnikih oz. policiji z utemeljitvijo, da je to takrat storil iz strahu pred mučenjem.

NAD AFRIKO SE „ČRNI OBLAKI“

zbirajo vedno bolj: demonstracije, neredi in teror so skoraj na dnevnem redu. V Brazzavilleu, glavnem mestu bivšega francoskega Konga, so uporniki, večinoma pripadniki mladinskih političnih organizacij, zahtevali takojšnjo izpustitev lani v avgustu odstavljene državnega predsednika Fulberta Youlou. Nezadovoljstvo v deželi so povečale tudi nepravilnosti, ugotovljene pri zadnjih volitvah, saj so našli več glasov, kot pa je v resnici bilo volivcev.

V rudarskem mestu Kolwezi v kongoški provinci Katanga je stanje prav tako napeto zaradi umora Eugene Kajama, člana katanške pokrajinske vlade. — Tudi v kongoški provinci Kwilu je po poročilih zračnih patrulj Združenih narodov prišlo do večjih neredov, pri katerih je bilo več kot sto naselij razdejanih oz. požganih. — Nekaj tisoč Vatusi-bojevnikov iz Konga pa je na maščevalnem pohodu proti mali republiki Ruanda, ker so zamorci tamkajšnjega

. . . in pri nas v Avstriji

12. FEBRUAR

— ob tridesetletnici žalostnih februarskih nemirov in medsebojnih pobojev l. 1934 — bomo letos posebno svečano in dostojno obhajali.

Posebno razveseljivo za vse resnično demokratsko misleče Avstrijce je dejstvo, da bodo po sklepu obeh glavnih vladnih strank (OeVP in SPOe) važnejše spominske svečanosti skupne. To dejstvo je tembolj razveseljivo, ker smo vprav v zadnjih mesecih ponovno imeli priliko videti in slišati, kako vladna koalicija stoji vedno bolj na krhkih, slabih nogah.

CENE, CENE IN ZOPET CENE . . .!

Že pred nekaj tedni smo poročali o zvišanem indeksu cen v primerjavi z onimi iz l. 1962 oziroma lanskega leta.

Zelo radi bi poročali o kakšnem znižanju, toda na žalost takih primerov ni, pač pa nam grozijo nova povišanja. Tako so v zadnjem času nekoliko narasle cene goveji živini oz. mesu. Tekstilni industriji je Paritetna komisija za plače in cene dovolila povišanje pri nekaterih izdelkih (n. pr. platno, polplatno, preproge, volnene odeje itd.) od 3 do 8 odst. — Pred isto komisijo se te dni pogajajo tudi o povišanju cen kartonažnim izdelkom, smetani in skutu; enako hočejo zvišati cene garažna podjetja in bencinske črpalke.

Se bolj neprijetno pa nas je zadela zadnji teden vest o zelo verjetnem ponovnem zvišanju električnega toka za približno 6 do 8 odst. Tako je javila KELAG na zadnji tiskovni konferenci. Povišanje bo potrebno, ker nameravajo zvišati cene toku Avstrijske dravske elektrarne (OeDK), ki deloma dobavljajo tok KELAG-u. — Upajmo, da bodo odločujoči činitelji to znali na kak način preprečiti, kajti to povišanje bi bilo povod celi vrsti drugih povišanj cen raznih izdelkov in potrebščin; to pa bi neizogibno izzvalo pri delavcih in nameščencih zahtevo po povišanju plač!

Tako se torej ta „začarani krog“ vedno bolj veča! Kako dolgo še . . .?!

UVEDBA NOVEGA DRŽAVNEGA PRAZNIKA

Našim državnikom in politikom povzroča skrb vprašanje, kateri datum naj bi določili kot državni praznik nove avstrijske republike. Soglasno so mnenja, da naj bo to tisti datum, ki je najbolj važen v zvezi z

plemena Bahutu pomorili več tisoč pripadnikov plemena Vatusi.

Novo gnezdo požara se je pojavilo tudi na meji med državama Somalijo in Abesinijo, kjer je v zadnjem času prišlo do spopadov med obmejnimi četami obeh držav. Pri tem je bilo okoli 50 vojakov ubitih, še več pa ranjenih. Po nekaterih poročilih je predsednik republike na otoku Madagaskar Philibert Tsiranana javil, da Sovjeti gradijo v Somaliji svoje vojaško oporišče, ki bo stalo okoli 1.5 milijarde šilingov, in je zaprosil zapadne velesile za pomoč v slučaju morebitnega napada.

Da bi bilo konec teh stalnih nemirov in uporov v afriških državah (posebno v novejši dobi nastalih), se bodo verjetno že ta teden sestali njihovi zunanji in obrambni ministri z namenom, da se posvetujejo o možnosti ustanovitve skupne afriške vojaške sile, ki bi bila po potrebi na razpolago državi, ki bi potrebovala pomoči zaradi morebitnih nemirov.

NACISTI SE VEDNO NA VODILNIH MESTIH!

V prejšnji številki smo poročali o že več tednov trajajočem sodnem procesu proti 22 zločincem, ki so med zadnjo vojno v zloglasnem taborišču Oswiecim (Auschwitz) na Poljskem mučili in uničili več deset tisoč političnih pripornikov.

Medtem je v Zahodni Nemčiji vzbudila precej senzacije vest, da je — pod pritiskom javnega mnenja in protestov — odstopil minister za izgnance Hans Krüger, ker je prišlo na dan njegovo nacistično delovanje. — V Bonnu so aretirali iz istih vzrokov nekega Ewolda Petersa, ki je sedaj imel visoko mesto v zahodnonemški varnostni (!) službi. Kmalu po aretaciji je Peters izvršil v zaporu samomor. — V zvezi s Krügerjevo afero, zahteva sedaj Nemška socialistična stranka tudi odstop notranjega ministra Hermana Höcherla, sklicujoč se pri tem na svoječasno ostro kritiko glede njegove odredbe o uradnem prisluškovanju telefonskih pogovorov.

ustanovitvi republike. Ravno v zvezi s tem pa so se pojavili različni predlogi: 27. april, 15. maj, 26. oktober in 12. november.

Za 12. november (ta dan l. 1918 je bila proglašena Avstrija za republiko) se zavzema večina socialistov, vendar po mnenju manskatega politika ta datum nikakor ni primeren, da bi ga proslavljali kot državni praznik, kajti ta dan je nastala republika Nemška Avstrija in je vlada kmalu po njeni ustanovitvi sklenila priključiti se Nemčiji. Ta namera je bila preprečena le na oster ugovor zavezniških držav, ki so zmagale v prvi svetovni vojni. Dan s tako dvomljivo vrednostjo torej nikakor ne bi bil primeren za praznovanje.

Najbolj primeren bi bil 27. april ali pa 15. maj: prvi predstavlja dan proglatve avstrijske nezavisnosti po drugi svetovni vojni (27. aprila 1945), drugi datum pa dan podpisa avstrijske državne pogodbe (15. maja 1955). — 26. oktober — „dan avstrijske zastave“ — pa nas spominja na datum, ko so l. 1955 zadnje zasedbene čete zapustile Avstrijo.

Izbira torej ni posebno lahka; izbrali naj bi res tak spominski datum, ki naj bi bil predvsem kot nekaka zvezda vodnica v lepo in svetlo bodočnost, ne pa spomine vzbujajoč na temno preteklost.

● Šoferske izkaznice bodo pri nas tudi dražje, ker bo vsak, ki bo v bodoče obiskoval šofersko šolo, moral plačati 7 šil. več za vsako učno (tečajno uro).

„Gospodarsko razstavišče - Ljubljana“ ustanovni član področja Alpskih velesejmov

Ker je upravni odbor „Gospodarsko razstavišče — Ljubljana“ že 18. novembra lani sklenil, da postane član področja Alpskih sejmov, sta se mudila nedavno v Ljubljani pri generalnem ravnatelju Karlu Kušarju, poslovodeči predsednik in sejmski ravnatelj Friderik Gutschmar in tajnik Rudolf Vonficht področja alpskih sejmov.

Govorili so o vprašanjih, ki se tičejo skupnega programa, dolžnosti in pravic za sodelovanje alpskih velesejmov: Zvezne republike Nemčije, Italije, Jugoslavije, Avstrije in Švice. Ugotovili so popolno soglasje, posebno kar se tiče jesenskega zasedanja področja v Celovcu.

SLOVENC

doma in po svetu

Prva revija pevskih zborov

Slovenska prosvetna zveza je v januarju priredila „Prvo revijo pevskih zborov 1964“, na kateri so nastopili številni zbori s Tržaškega, Goriškega in kot gost en zbor s Reke. Ta koncert je imel značaj pobude, da se ohrani in nadaljuje tako lepa in koristna kulturna tradicija, kakršna je tradicija diletantskih pevskih zborov med Slovenci.

Vsak zbor je zapel po dve pesmi, ki si jih je izbral po svojih tehničnih in umetniških zmogljivostih.

Dvojni jubilej akademika B. Krefta

60 let življenja in 40 let gledališkega udejstvovanja je praznovati januarja v Mariboru akademik prof. B. Kreft. Zmagovito se udejstvuje na tako številnih kulturnih področjih, da mu dandanes v Sloveniji ni moč najti tekmeča. B. Kreft je polno-krvni gledališčnik: režija, dramatika, dramaturgija itd. Pomemben pisatelj. Odličen znanstvenik — slavist in mislec mednarodnega slovesa. Nadvse priljubljen in znamenit univerzitetni vzgojitelj doma in v tujini (Dunaj, Frankfurt). Je marljiv ud slovenske učne Akademije.

Spomenik pisatelja Frana Levstika

V Litiji so na trgu pred pošto odkrili spomenik pisatelju Franu Levstiku, reformatorju slovenskega pismenega jezika, delo kiparja Staneta Kolena.

† Franc Kopitar

25. januarja so pokopali v Buenos Airesu znane stavbenika staronaseljenca Franca Kopitarja. Pokojni je bil nečak slovitega slovenskega jezikoslovca in slovničarja Jerneja Kopitarja.

Arheolog dr. Srečko Brodar

„Quartaer“ (izg. kvarter), letopis za raziskovanje pleistocena in kamene dobe v Bonnu v Zvezni nemški republiki, je eno svojih zadnjih števk posvetil slovenskemu arheologu univerzitetnemu prof. dr. Srečku Brodarju.

Slovenci na Švedskem

Slovenci na Švedskem so priredili oktobra lani prvi slovenski družabni večer v dvorani katoliške župnije v Malmöju. Na ta način skušajo prireditelji združevati naše rojake na daljnem severu. In to ne samo z družabnimi, ampak tudi s kako kulturno prireditvijo.

Akademija za glasbo v Ljubljani

V Ljubljani hočejo zgraditi novo poslopje Slovenske akademije za glasbo. Akademija za glasbo v Ljubljani je namreč v hudi stiski za prostore. Novo stavbo za Glasbeno akademijo so hoteli zgraditi že pred vojno, pa je vojna uresničenje tega načrta preprečila. Po vojni je naraščalo število slušateljev in tako je vedno bolj oviralo delo Akademije. V zadnjih letih, ko je študiral na Glasbeni akademiji že čez 200 študentov, so postale razmere nevzdržne. Zdaj poročajo, da bodo začeli v kratkem graditi novo stavbo, ki naj bi stala med Gradiščem, Gregorčičevo in Vegovo ulico. Stavba naj bi vsebovala tudi dvorano s približno 600 sedeži, ki naj bi imela tudi orgle, katere potrebuje Glasbena akademija tako za vadbo kot tudi za koncertne nastope. Ta dvorana naj bi razbremenila dvorano Slovenske Filharmonije.

„Pod svobodnim soncem“ v nemščini

Novembra lani je izšel v nemškem prevodu Finžgarjev roman „Pod svobodnim soncem“. Škoda, da prevajavec ni ohranil izvirnega naslova. Po glavnem junaku v romanu ga je imenoval kratko „Iztok“.

Nov slovenski film

Za podjetje „Viba-film“ so začeli snemati film „Zarota“. Scenarij je napisal Primož Kozak, režira ga France Križaj. V glavnih vlogah bodo nastopali: Duša Počkajeva, Lojze Rozman, Branko Pleža in Štefka Drolc. Glasbeno vodstvo je prevzel Alojž Srebotnjak.

Ker je imelo ravnateljstvo „Gospodarsko razstavišče — Ljubljana“ lani že večkrat prijateljske stike, izmenjavalo izkustva in gojilo skupno delo z ostalimi alpskimi velesejmi, je postalo s tem redni ustanovni član tega področja.

Generalni ravnatelj Karel Kušar je povabil po razgovorih avstrijske goste na sejem „Moda 1964“, ki je bila od 18. do 26. januarja v Ljubljani. Ta je pokazala v izdelavi in oblikovanju narodne tekstilne in usnjarske industrije izredno zmogljivost in se lahko v vsakem oziru kosa z ostalimi evropskimi sejmi mode.

Koledarji od Trubarja do danes

Rojstno leto prvega slovenskega koledarja je leto 1557. Ta koledar je bil vključen v Trubarjev prevod Novega testamenta z naslovom „Ta slovenski koledar kir vselej terpi, inu ena tabla per nim“. V samostojni izdaji je ta koledar izšel šele 1. 1682 kot ponatis iz celotnega Novega testamenta, ki je izhajal nekaj let. Trubarjev „Ta slovenski koledar“ je zaplodek koledarske, prattkarske tradicije na Slovenskem. Po 168 letih je, obnovljen in oživljen, zopet obiskal Slovence kot „Nova crainska prattica, na leitu 1726“. Natisnjena je bila v Augsburgu leta 1725 in z njo je bila ustvarjena koledarska prattkarska kontinuiteta, saj je prattika poslej menda izhajala vsako leto pri raznih ljubljanskih tiskarnjah. Leta 1726 je začela izhajati „Mala prattika“. Leta 1795 pa je Valentin Vodnik začel izdajati v Ljubljani „Veliko prattiko“ ali „Kalendar za tu leitu 1795“, za katero pravi Vodnik sam, da sta mu jo naročila baron Ziga Zois in Anton Linhart. Ta „Velika prattika“ je doživela tri letnike, nato pa je zopet zaživela z Vodnikovim sodelovanjem „Mala prattika“, ki je izhajala od leta 1798 do 1806.

Ko je bila pri nas na Koroškem v Celovcu ustanovljena 1. 1851 „Družba sv. Mohorja“ je nadaljevala tradicijo koledarjev z neverjetno vztrajnostjo in z redkimi prisilnimi presledki do današnjih dni. Trinajst let kasneje 1864 je nastala Slovenska matica v Ljubljani. Od leta 1878 naprej skoraj nepretrgoma do leta 1941 pa Šolska družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Po letu 1918 je bila ustanovljena v Ljubljani tudi Vodnikova družba, ki je redno izdajala svoj Vodnikov koledar, leta 1924 pa je bila v Mariboru ustanovljena Cirilova družba, ki je prav tako izdajala svoj „Cirilov koledar“.

Poleg teh so med obema vojnoma izhajali v Sloveniji še številni drugi koledarji, med njimi na primer koledar revije Zene in doma, koledar Cankanjeve družbe, koledar Kmetijske Maticе, koledar prosvetnih delavcev in še drugi manjši.

Na Primorskem, kjer je bila založniška dejavnost zelo živahna, in kjer je samo do leta 1918 izšlo približno 800.000 izvodov slovenskih knjig, so tudi že v prejšnjem stoletju imeli razne koledarje, ki so izhajali v Trstu ali pa v Gorici. Leta 1884 je v Novi tiskarni v Trstu izšel Koledar za prestopno leto 1884 in kažipot po Trstu. Uredil ga je Viktor Dolenc. Leta 1894 je začel izdajati Gabršček v Gorici svoj Koledar za goriško škofijo. V goriški Gabrščkovi tiskarni je izšel tudi Popotnikov koledar za slovenske učitelje za l. 1896-97. Koledar je vseboval popoln imenik šolskih oblasti, učiteljskih, ljudskih šol in učiteljskega osebja po južni Štajerski, Kranjski, Primorski in slovenskem delu Koroške v letih 1896-97. Leta 1901 je Edinost začela v Trstu izdajati „Brivčev koledar“, leta 1912 pa je v Slovenski knjigarni Josipa Gorenjca v Trstu izšel „Veliki Jadran“ — splošni ilustrovani slovenski koledar.

Med obema vojnoma sta redno izdajali svoj koledar do leta 1940 Goriška matica (1920-1940) in Goriška Mohorjeva družba (1925-40). Leta 1916 je začel izhajati v Trstu „Vedež“, ki je z večjimi ali manjšimi presledki izhajal prav do nedavnega. Pri Štoki v Trstu sta v letih 1919 in 1920 izšli tudi dve številki Gospodinjkega koledarja.

Katalonci v boju za priznanje pravic

Sedanji Frankov režim ima veliko nasprotnikov. Škofje so že večkrat nastopili v raznih socialnih vprašanjih proti vladnim ukrepom in zahtevajo več demokracije, svobode in socialne zaščite za delavce. Drug neurejen problem so manjšine in druge narodnosti v Španiji. Baski so se borili proti Franku prav zaradi tega, ker so tako mislili doseči svoje narodne pravice, ki jih v Španiji že dolgo teptajo. Nezadovoljni so tudi Katalonci, katerih glavno mesto je drugo največje špansko mesto Barcelona. Zahtevajo priznanje svojega jezika. Že dolgo namreč je v državi dovoljena le kastiljanščina, jezik Madrida, in smejo časopisi izhajati le v tem jeziku.

Pariški list „Le Monde“ je pred dobrim mesecem objavil razgovor z opatom slavne katalonske benediktinske opatije Monserrat. Komunisti so iz te opatije med dr-žavljansko vojno ubili 26 menihov. Opat je izjavil, da kjer ni resnične svobode, tudi ni pravičnosti. „Pri nas imamo že 25 let, odkar je prišla zmaga, nimamo pa 25 let

Od leta 1923 je brez presledkov do leta 1935 izhajala Goriška prattika. Od leta 1924 do 1927 so izhajali „Čukovi koledarji“. Leta 1924 je pri Katoliškem tiskarskem društvu v Gorici izšel Ljudski koledar. Šček je izdajal v Trstu Ljudsko prattiko od leta 1926 do 1929, leta 1928 pa je izšla v Katoliški tiskarni tudi Goriška prattika. Edinost je leta 1929 izdala žepni koledar, Besednjakov Novi list pa leta 1930 Novo prattiko. Od leta 1931 do leta 1933 je izhajal v Trstu tudi „Svetovalec“ — koledar za gospodarje. Med koledarje smemo prištevati še tri Jadranske almanahе za leti 1923 in 1924 ter za leta 1925-1930 skupaj.

Po drugi svetovni vojni je v Sloveniji nadaljevala z izdajanjem koledarjev Osvobo-

Ob pogrebu pisatelja Ksaverja Meška

Gospod župnik Tomaž Ulbing nam je poslal pismo, ki ga je dobil od g. dekana Jakoba Sokliča iz Slovenj Gradca. Ker pismo govori o pogrebu pisatelja Meška, ga objavljamo.

Dragi gospod župnik!

Hvala Vam, da ste se tako lepo spomnili našega Meška! Zelo nam je žal za njim, a dočakal je visoko starost in bil bolan. Naši zdravniki so mu pomagali in vsi smo ga radi imeli, a sedaj je prišlo do tromboze radi noge in je hudo trpel, a samo dva dni. V bolnišnico so ga pripeljali v petek, v soboto ponoči pa je že umrl. V petek sva še mnogo govorila, sem pa videl, da se bliža smrt. Na mrtvaškem odru je ležal en dan

Dunajska drsalna revija žari v „Sanjah sreče“

Letos je že petič po vrsti, da gostuje pri nas v Celovcu znamenita dunajska drsalna revija. Za svoj srebrni, 25-letni jubilej si je izbrala še posebno lep program, ki nosi naslov „Sanje sreče“. V Mestni hali gostuje že od 5. februarja in bo ostala do 17. februarja. Vsak dan ima po dve predstavi in sicer ob 15. in 20. uri.

Dunajska drsalna revija navdušuje s svojim izbranim umetniškim programom celovško podeželsko in inozemsko občinstvo iz Italije in Jugoslavije. Kdor je videl ta edinstveni, sloviti ansambel, ga ne more prehvaliti. Vsi so si edini v tem, da to, kar so videli letos v celovski Mestni hali, presega vsa pričakovanja. Mirno lahko trdimo, da je letošnja drsalna revija „Sanje sreče“ doslej

Izumitelj pisave za slepce

Louis Braille (izg. Lui Braj) se je rodil 4. januarja 1809, v vasi Coupvrai (izg. Cuvré) kot sin jermenarja in sedlarja. Tudi on je bil vesel otrok s svetlimi in zaupljivimi očmi. Toda v 3. letu starosti ga je zagnila črna tema. Pri neki igri v očetovi delavnici si je ranil eno oko s šilastim orodjem, kar je imelo za posledico, da je popolnoma oslepel na obe očesi, brez vsakega upanja na ozdravljenje. Pripovedujejo, da ga je sicer zajela telesna slepota, da pa je ostal njegov duh kljub temu bister in podjeten. Imel je srečo, da je imel uvidneve starše, ki so se z razumevanjem vživeli v

še miru“. Nato je omenil, kako manjka Kataloncem svobode tiska in svobode izbrati si tako vlado, kot si jo želijo. Povedal je, da monaratski menihi sedaj pripravljajo kritično izdajo Svetega pisma v katalonščini. Prevod papeževe okrožnice „Mir na zemlji“, (ki govori o pravicah manjšine), so izdali tudi v katalonščini in so ga v dveh mesecih prodali čez 100.000 izvodov. Ta papeška okrožnica naj bi odpela vsem, ki se delajo kristjane, oči in jim pokazala, kaj morajo storiti do manjšin, da bodo res kristjani. Katalonci v večini nočejo biti separatisti, imajo pa pravico do spoštovanja svojega jezika, svoje kulture, zgodovine, navad, njihove posebnosti. „Mi smo Španci, nismo pa Kastiljanci!“ je dejal.

Opat je potem še izjavil, da je upanje, da bo koncil tudi v tem pogledu prinesel več razumevanja med ljudi. Za pravice se je treba boriti in jih zahtevati. „Jaz delam to kot menih: moje poslanstvo je v tem, da razlagam resnico in da prosim Boga, da bi jo ljudje sprejeli in priznali.“

dilna fronta slovenskega naroda, pa seveda ločena Mohorjeva družba s sedežem v Celju. Kasneje je začela izdajati svoj „Izseljenski koledar“ Slovenska izseljenska matica v Ljubljani, že vsa povojna leta izhaja Kmečki koledar, od leta 1953 dalje pa ga redno izdaja v sklopu svoje obsežne založniške dejavnosti tudi Prešernova družba.

Poleg našega „Mohorjevega koledarja“, ki tvori pravzaprav jedro vseh slovenskih koledarjev, pa izdaja Slovenska prosvetna zveza po drugi svetovni vojni „Koledar Slovenske Koroške“.

To je le kratek pregled koledarske tradicije med Slovenci, ki pa vendarle dokazuje, kako je bil slovenski človek zmerom navezan na koledarje in celo na njih prav tradicionalno vsebino in obliko, ki sta kljubovali napredku in modernemu razvoju življenja in se v bistvu ohranili še danes.

v moji hiši in smo mu pripravili sijajno slovo iz mesta, s petjem, govori in tisočglavo množico. Skoro na Sele ga je spremljalo mnogo avtov. Pogreb je bil veličasten. Naš škof ga je pokopal ob asistenci 115 duhovnikov, ljudstva pa vse polno, v cerkvi se niti gibati nisi mogli.

Tako je dotrpel. Veliko je napisal, veliko doživel in silno je bil priljubljen. Zelo nas je ganilo, da so tudi koroški duhovniki prišli in govorili na grobu. Meško se je kaj rad spominjal Koroške in tudi o Vas mi je pravil.

Pokopan je na Selah poleg križa. Upam, da mu bomo postavili lep nagrobnik, saj ga je zaslužil.

najvišji dosežek tovrstnih predstav na ledu. Strogi ocenjevalci pravijo, da prekaša celo najboljše tovrstne ameriške ansamble.

Neverjetni blišč različnih barv, popolno drsanje svetovno znanih solistov, glasba Straussov in prof. Roberta Stolza, čudoviti kostumi in enkratna dekoracija so prava paša za oči in pravi športni užitek za vse tiste, ki se navdušujejo nad umetnijami in akrobacijami na ledu.

To je pravi živžav, ki si ga je brez dvoma vredno ogledati. To, kar sem videl v celovski Mestni hali pri reprizi (ponovitvi), je čisto nekaj drugega kot gledati drsalno revijo v filmu ali na televiziji, kjer je učinek mnogo manjši.

njegov položaj. Tako je mogel popolnoma prosto slediti svojemu otroškemu nagonu in se razposajeno igrati s svojimi tovariši. Poročajo tudi, da je dobro poznal vse ulice in kote svoje domače vasi, kjer se je zanesljivo znašel brez vsakega vodstva. Udejstvoval se je tudi v očetovi delavnici in že kmalu je znal plesti jermene, s čimer si je prisvojil čudovito ročno spretnost. Da bi njegov duh ne opešal in da bi se naučil nečesa, s čimer bi se pozneje prebil skozi življenje, so ga starši poslali v Pariz v zavod za slepce.

Luisa Braille-ja je zaradi njegovih izbornih duševnih lastnosti vodstvo zavoda po končanem šolanju takoj uporabilo kot pomožnega učitelja. Življenjski pogoji mladega moža gotovo niso bili sijajni, saj so takrat in tudi še dosti pozneje plačevali slepim učiteljem za enako delo dosti manjše plače kot učiteljem z zdravimi očmi.

Braille-vo življenje je pretresljiva slika usode tedanjih slepih intelektualcev. Oskrba v zavodu, torej nesamostojno življenje, velika odgovornost pri delu in pa majhen zaslužek — to je bila tedaj pomilovanja vredna usoda slepcev.

Pisava s 6 izbočenimi pikami

Tedaj se je porodila v glavi 16-letnega Braille-a sijajna zamisel. Spoznal je, da konice prstov laže otipajo izbočeno piko kot pa izbočeno črto. Do tega spoznanja ga je privedla neka vojaška tajna pisava, takozvana „nočna pisava“ oficirja Charles-a (Šarla) Barbier-a (Barbié-ja), ki je bila sestavljena iz nerodnega sistema 12 pik. Louis Braille je skril to pisavo na 6 izbočenih pik, ki jih je razvrstil v dveh navpičnih vrstah po tri izbočene pike. Obe vrsti imata dolžino po 6 mm, skupna širina pa znaša 4 mm. Različno kombiniranje opisa-

Nekaj misli ob novi reviji

V Trstu je izšla literarna revija „Most“ ter dvignila mnogo prahu. Namesto da bi bili revije veseli, pa nam je po njenem izidu tesno pri srcu. V skrbi smo zaradi različnih naziranj, katerim naj bi služila revija. Vsekakor so načelne napovedi, da revija „noče biti glasilo kake stranke“ ali „kake ideologije v ozkem pomenu besede“ — po značaju hoče biti torej „nadstrankarska“ in „nadideološka“ — napravile dosti zmede ne samo v slovenski javnosti vobče, ampak celo v najožjem sodrudiškem krogu.

V čem je iskati vzroke? Gotovo ne tiče zgolj v različnih gledanjih, kako naj bi služila glavnemu smotru v funkciji mostu revija, gotovo tudi ne v preobširnem, vsled tega nejasnem konceptu, nakazanem v uvodnih besedah uredniškega odbora, temveč v dejstvu, da revija ni organ družbe, vsaj dela družbe, njenega življenja in hotenja. Kar je skonstruiranega, izumetničenega, neorganskega, se nikoli ne bo ukoreninilo v ljudstvu, kljub temu, da bi bilo etično neoporečno.

Revija torej ne more biti sama sebi namen in naj si želi biti v službi še tako vzvišene ideje. S tem pa smo se dotaknili jedra, poslanstva, v katerega službi naj bi bilo pesnikovo in pisateljevo pero. Vendar v službi naroda in njegovih potreb — v zamejstvu v službi jezikovno ogroženega dela slovenskega prebivalstva! To prebivalstvo čaka posebno na Koroškem zaman na glasnike, ki bi narod dvignili iz letargije ter pomagali reševati narodnostno vprašanje tam, kjer je najbolj potrebno. Ali nečemo spoznati, da v zamejstvu ne gre v prvi vrsti za to ali bo kako delo na najpopolnejši način služilo in odgovarjalo estetskim potrebam in zahtevam, temveč za to, ali bodo slovenski literati znali ljudstvo s svojo besedo še tako nagovoriti, da bo segalo po njih knjigah in delih ali pa ne.

Mimo tega namena, krepiti slovenstvo v zamejstvu, ga pravno dvigati, idejno voditi poglabljati, bi med nami ne smela nobena revija, tudi ne „Most“. Najprej je treba vzpostaviti most do lastnih ljudi — med njimi samimi. Le v tej službi bi imela nova revija res tudi bodočnost. V tej smeri zasnovano pa bi želeli tudi naše „Mladje“ kmalu spet pozdraviti med koroškimi Slovenci. „Mladje“ bi morali njegovi sodelavci ljubosumno čuvati kljub njih sotrudništvu pri novi leposlovni reviji „Most“.

To smo hoteli ob izidu nove slovenske revije povedati, ker se nam zdi, da smo to morali povedati — tudi zaradi različnih pisem, ki jih je uredništvo našega lista v zadnjih dneh v tej zvezi prejelo. v. i.

nih 6 pik je omogočilo pisanje črk, ločil in številčk. Velikost posameznih črk je bila tako urejena, da je konica kazalca lahko potipala celo znamenje, tako da je bilo mogoče otipati črko kot celoto in jo na ta način spoznati. Mladi slepec je delal na tem svojem sistemu z vso strastjo izumitelja. Pri tem so ga pridno podpirali njegovi navdušeni in ukaželjni sošolci. In posrečilo se je. Pisava z izbočenimi pikami je omogočila hitro čitanje. Slepec je v doglednem času lahko skoraj tako hitro čital kot človek, ki vidi. Dasi je že 1829. leta izšla prva knjiga z Braillovo pisavo, je naletelo prizadevanje mladega slepca na velik odpor. Njegovo pisavo, ki je bila za slepce tako lahko čitljiva, so večkrat iz nerazumljivih razlogov odklonili kot nepripravno. Šele leta 1850 je zavod za slepce v Parizu sprejel to pisavo uradno v svoj učni načrt.

Danes imamo po vsem svetu tiskarne za slepce. V kateremkoli jeziku slepci danes čitajo, povsod se poslužujejo Braillove pisave. Organizacija Združenih narodov za vzgojo, znanost in kulturo, znana pod imenom „Unesco“, si je pridobila izredne zasluge, da je v letih 1950/51 razvila svetovni Braillov sistem, ki se lahko prilagodi vsem jezikom sveta. Danes ni več potrebno, da se mora slepec, pa naj živi kjerkoli na zemlji, odpovedati vsem v knjigah skritim kulturnim dobrinam samo zaradi tega, ker nima vida. Za slepce pa izdajajo tudi različne časopise in mesečnike.

In kaj je z Brailloom samim? Umrl je že 6. januarja leta 1852, v starosti 43 let, in sicer za pljučno tuberkulozo, ki je strašno razsajala v takratnih domovih za slepce. Na njegovi smrtni postelji so mu še sporočili, da mu je podelila francoska država „red častne legije“, eno največjih odlikovanj Francije. Do predaje reda pa ni prišlo več. Smrt je že poprej razprostrla svoj temni plašč čez njegovo borno in vendar tako uspešno življenje.

Naše prireditve

Vabilo

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu vabi na igro

„TIHOTAPEC“,

ki bo v nedeljo, dne 16. februarja 1964, ob pol tretji uri popoldne in ob osmi uri zvečer, v dvorani gostilne „Miklavž“ v Bilčovsu. Vse, ki se želite za nekaj časa sprostiti vsakdanjih skrbi, pristrčno vabimo, da pridete v obilnem številu.

Odbor

Pevsko društvo JAKOB GALLUS-PETELIN v Celovcu

V soboto, dne 15. februarja 1964, bo ob 14. uri pevska vaja v Heimlingerju. Lep pozdrav in na svidenje!

Pevovodja

ZITARA VES

V naši občini smo vložili listo pod imenom „Skupnost kmetov, delavcev in obrtnikov“. Na listi kandidirajo možje našega zaupanja, možje, katerim bomo oddali 1. marca pri občinskih volitvah svoj glas.

SUHA

V občini Suha bomo nastopili pri občinskih volitvah z listo „Krščanska gospodarska stranka“. Nosilec liste je Logar Engelbert, kmet v Gradičah, na drugem mestu pa kandidira Martin Zechner, ki ga poznamo koroški Slovenci po številnih predavanjih, ki jih je imel za naše gospodarje. Naš glas našim možem!

Vaše slušalo SAMO od
krajevnega strokovnjaka:

viennatone

KLAGENFURT - CELOVEC, Lidmanskýgasse 21

Svetujemo brezplačno od 8. do 18. ure,
ob sobotah od 8. do 12. ure.

ZA VSE BOLNIŠKE BLAGAJNE!

Vsako slušalo 4 tedne brezplačno na preskušnjo!

ZIHPOLJE

Moramo se vendar spet oglasiti, da ne boste mislili, da smo pri tem mrazu zmzrnili. Na praznik Device Marije Brezmadežne, 8. decembra lani, so mil. g. kanonik Aleš Zechner slovesno blagoslovili v naši cerkvi na novo popravljeno kapelico Marijinega groba, ki je tam zadaj. Je zelo lepa, pa tudi Jezus v grobu in žalostna Mati božja na stranskem oltarju so na novo poslikani. Le pridite na Zihpolje, boste pa videli. Vse to je stalo 26.000 šilingov. Zdaj pa še naše farno gibanje v minulem letu. Rojenih je bilo 7 otrok: 5 fantov in 2 deklici. Birmenih je bilo 15 otrok. Da bi ti vsi tako živeli, da bi prišli v nebesa. Porok je bilo 36, pa le 4 domače. Da bi vsi živeli v ljubezni in zvestobi med seboj do groba. Umrlo je 9 oseb. Naj počivajo v miru božjem. Sv. obhajilo je prejelo 8.150 oseb.

SELE

(Odšel je...)

Nad 7 mesecev ni smrt obiskala naše fare. Zato pa je tembolj vse iznenadila vest, da je v soboto, 1. febr. zvečer, nenadoma preminil Helijodor Juch, pd. Zvrhnji Jug. Zadela ga je srčna kap v najboljši moški dobi 52 let. Po dnevnem delu je zvečer po večerji in skupni družinski molitvi legel spat. Žena, ki je prišla malo pozneje za njim, ga je dobila že mrtvega. Tudi njegov oče Šiman je med drugo svetovno vojno umrl na enak način in enako je stricema Francu in Matku dr. Jugu srčna kap končala življenje.

Pokojnik je bil skrben družinski oče in napreden gospodar. Vest o njegovi nenadni smrti je močno odjeknila po fari in izven nje in je v tork na pogreb privabila toliko ljudi, posebno moštva, da je bila cerkev med mašo še bolj polna kot ob nedeljah. Požarna bramba je svojega dolgoletnega poveljnika korporativno spremila na zadnji poti. Ob pogrebu so se poslovili od njega okrajni komandant g. Smrekar iz Borovlj, nato pa zastopnik okrajne kmetijske zbornice in zastopnik absolventov kmetijske šole. Ganljivo mu je zadonela v slovo žalostinka „Vigred se povrne“.

Težek udarec je očetova smrt za družino, tembolj, ker sta sinova še nedorasla. Vsi imajo sočutje z njo in sosedji ji bodo gotovo radi pomagali pri gospodarstvu. Pokojniku naj bo ohranjen blag spomin!

Pri nas na Koroškem

Koroška voli svoje občinske zastopnike

1. marca volijo v 202 občinah. Število mandatov znaša 2384.

Razdelitev mandatov po okrajih in velikosti občin:

Okraj Šmohor — 19 občin s 183 mandati.

Celovec (okolica) — 41 občin s 467 mandati.

Št. Vid ob Glini — 33 občin s 377 mandati.

Okraj Spittal ob Dravi — 41 občin s 467 mandati.

Beljak (okolica) — 27 občin s 363 mandati.

Okraj Velikovec — 18 občin s 236 mandati.

Okraj Wolfsberg — 23 občin s 291 mandati.

Na občine do 500 prebivalcev odpade 7 mandatov; od 501 do 1000 prebivalcev — 9 mandatov. Občine s 1001 do 2000 prebivalcev imajo pravico na 11 mandatov. Na občine od 2001 do 3000 prebivalcev odpade 13 mandatov, od 3001 do 6000 prebivalcev 17 mandatov. Občine preko 6000 prebivalcev dobe 21 mandatov.

Od 467 mandatov okraja Celovec-okolice odpade na 2 občini do 500 prebivalcev (14 mandatov), na 9 občin do 1000 prebi-

valcev (81 mandatov), na 19 občin do 2000 prebivalcev (209 mandatov), na 8 občin do 3000 prebivalcev (104 mandati), na 1 občino do 6000 prebivalcev (17 mandatov) in na 2 občini preko 6000 prebivalcev (42 mandatov).

Od 363 mandatov okraja Beljak-okolice odpade na 4 občine od 501 do 1000 prebivalcev (36 mandatov), na 8 občin do 2000 prebivalcev (83 mandatov), na 6 občin do 3000 prebivalcev (78 mandatov), na 7 občin do 6000 prebivalcev (119 mandatov) in na 2 občini preko 6000 preb. (42 mandatov).

Od 236 mandatov okraja Velikovec odpade na 2 občini do 1000 prebivalcev (18 mandatov), na 7 občin do 2000 prebivalcev (77 mandatov), na 3 občine do 3000 prebivalcev (39 mandatov) in 6 občin do 6000 prebivalcev (102 mandata).

Od 183 mandatov političnega okraja Šmohor odpade na 4 občine do 500 prebivalcev (28 mandatov), na 7 občin do 1000 prebivalcev (63 mandatov), na 6 občin do 2000 prebivalcev (66 mandatov) in na 2 občini do 3000 prebivalcev (26 mandatov).

Na koncu naj še omenimo, da tokrat ne bosta volili mesti Celovec in Beljak.

Občina Bistrica pri Pliberku

Nastanek in gospodarsko stanje našega vodovoda

Kdor se je lani poleti vozil po cesti proti Velikovcu, je moral opaziti ob cesti kopanje vodovoda iz Večne vasi v Dobro ves. Ob tej priliki se je morda zavedal, kakšna dobrota je dobra voda za sleherno človeško naselbino. Tudi našemu kraju je še nedavno manjkalo vode in tako smo bili prisiljeni, da smo si izgradili obsežno vodno napeljavno. Ob vznožju Pece se je našel levo od takozvanega Šmelca močen vrellec, imenovan Urhov studenec v Dolinčičah. Ker je bila voda izdatna in dobra, so jo najprej hoteli Poniklani zajeti sami zase. Načrt pa je bil v tej obliki ovržen in je bil 26. marca 1952 ob priliki vodopadne obravnave razširjen na vsa v našo občino spadajoča naselja med Peco in Sv. Katarino. Izvolil se je odbor za gradnjo tega skupinskega vodovoda, kateremu je predsedoval kot res poštvovalni in nesebični g. Franc Pristovnik. Iz vsake vasi sta mu stala ob strani dva odbornika kot vaška zastopnika. Inženir Wagner je napravil načrte in komisija je po uradnem opazovanju in merjenju vrelca od leta 1947 do 1950 ugotovila njegovo zmogljivost in gradbeni urad za vodne naprave v Celovcu je stvar odobrila. Proračun tega skupnega vodovoda je znašal okrog pet milijonov šilingov. Zagotovljena je bila tudi subvencija v višini 45 do 50 odst. Takoj po zaključku vseh uradnih formalnosti se je začelo s polno paro delo in še v l. 1953 je bil vodovod položen na Zg. Bistrici do Krauta, v Dolinčičah, v Kotu in na Ponikvi. Tako se je po teh vaseh naslednje leto 1954 že pobiral vodni prispevek (Wasserzins). Izvoljeni odbor tega skupinskega vodovoda pod predstvom g. Franca Pristovnika je po tem prvem uspehu navdušen, še z večjo vneto delal na tem, da tudi ostale vasi dobijo čimprej težko pričakovano vodo. Poudarjeno naj bo ob tej priliki resnici na ljubo, da je g. Pristovnik kot odgovorni predsednik veliko časa žrtvoval za izvedbo te vodovodne naprave in da zato nikdar ni zahteval, povsem proti današnji praksi, kake denarne odškodnine!

Seje odbora so se redno vršile in vsaka vas je bila po svojih zastopnikih točno informirana o finančnem stanju, pa tudi o razdelitvi bremen in posameznih del. Tako je imelo ljudstvo do odbora popolno zaupanje in delo je hitro napredovalo. V teku leta 1954. je bila voda napeljana skozi Srednjo in Spodnjo Bistrico. Naslednje leto (1955) je vodovod že dosegel Dvor in Šmihel in v letu 1956 je dobila vodo Breška ves in nazadnje leta 1957 še Genovece.

Na žalost se je zaslužni predsednik vodovodnega gradbenega odbora, g. Pristovnik v oktobru 1955 smrtno ponesrečil. Ob nje-

govni smrti je bila vodovodna naprava v glavnem, to se pravi izvzemši Breško ves in Genovece, že izvršena. Stroški so bili do polovice kriti iz državne oziroma deželne subvencije, drugo polovico so prispevali v obliki deležev posamezni interesenti sami.

Za en delež je bila določena cena 2000.— šilingov. Večji kmet je imel povprečno 7 do 8 deležev in je moral vplačati 14.000 do 16.000 šil. Ker se končni stroški še niso mogli točno vnaprej ugotoviti, se je zgodilo, da so nekateri preveč, drugi pa premalo vplačali. Nekaj spekulantov se je celo zavestno vzdrževalo vsakega vplačila in tudi na ponovne opomine niso reagirali. Po pristavnikovi smrti je prevzel več ali manj samovoljno vodovodno upravo točasni župan g. Simon Wošank. Odbor se je še dvakrat sestal, potem pa se je razpustil. Skupinski vodovod (Gruppenwasserleitung) je postal naenkrat občinski vodovod („Gemeinde-Wasserleitung“).

Postopek kritja stroškov je ostal tudi sedaj isti: za vsak delež so morali odjemalci vplačati znesek 2000.— šil. Marsikdo je s tem, da je prevzela vodovodno napravo občina v svoje roke, upravičeno pričakoval, da se bodo, — ker je šlo pri tem za splošno ljudsko korist, — zaostanki v znesku okrog 200.000 šil. brezobzirno izterjali. Za takšno izterjatev je imelo in še danes ima občinsko vodstvo kot nadzorna vodovodna uprava vsa pravna sredstva na razpolago. Če si pusti nadzorni upravitelj našega novega občinskega vodovoda mesečno izplačati 300.— šil. honorarja, potem bi se smelo pričakovati, da bo v posesti svoje oblasti tudi z vslo odločnostjo zastopal interese splošnosti. Povedati je treba, da se je ob zaključku vodovodnih del izkazalo, da približno 100 deležev do danes še sploh ni plačanih, kar ustvarja na eni strani ogromen primanjkljaj okrog 200.000 šil., katerega dolgujejo po večini gospodarsko močni poedinci v občini. Na drugi strani pa so ravno revnejši in vestnejši ljudje bili svojčas primorani plačati 68.000 šil. več, kot se je pokazalo v teku časa, da so znašali njih dejanski vodni deleži.

Tako naravnost kriči v naši občinski vodovodni upravi to dejstvo po pravični rešitvi! Na eni strani se gotovim gospodarskim motogcem, ali spekulantom opusti približno 200.000 šil. za njih vodne deleže, ki jih še po desetih letih niso plačali, na drugi strani pa se mali in revnejši posamezniki po krivici nad pravno določeno mero obremenjujejo. Navadna pravičnost zahteva, da se nadplačilo 68.000 šil. dotičnim manjšim posestnikom takoj vrne in se z vslo brezobzirnostjo in odločnostjo na drugi strani izterja zaostanek 200.000 šil. Med te-

Družinski postni dan

Na kvatni petek v postu obhajamo v Avstriji že več let „družinski postni dan“. Letos bo 21. februarja. V zadnjih letih so dosegle zbirke „družinskega postnega dneva“ lepe vsote denarja. Tako je bilo mogoče pomagati tisočim ljudem, ki so stradali in od lakote umirali na Koreji. Zidali so že mnogo stanovanjskih hiš, bolnic in drugih zavodov iz darov, ki so jih naše družine v Avstriji takorekoč od ust pritrgale in s tem storile veliko delo ljubezni in usmiljenja.

Pomagajmo tudi za naprej. Veliko je še potreb, veliko milijonov ljudi umira tudi še dandanes od lakote. Bodimo velikodušni in tako doprinesimo po svojih močeh vsak svoj dar za naše brate in sestre v pomanjkanju, bedi in brezdomstvu. Mislimo na to prihodnji teden, ko bomo iz ljubezni do bližnjega imeli skromno kosilo in v krščanskem duhu dejansko pomagali ubogim, ki se ne morejo dosita najesti. Zavedajmo se Jezusove besede: „Kar ste storili enemu mojih najmanjših bratov, to ste meni storili!“

mi upniki, katerim občinska vodovodna uprava dolguje precejšnje vsote, so nekateri takšni, ki so trenutno v veliki gospodarski stiski in bi povračilo svojčasnega nadplačila občina morala smatrati ne samo kot nekak izraz socialnega čuta, marveč kot zapoved navadne pravičnosti!

Občinska vodovodna uprava, za katero je odgovoren sam župan, je bila na to bolečo zadevo ponovno opozorjena. Ne vemo pa, zakaj se ta stvar še vedno zavlačuje in se rešitev odlaga! Ali je krivo pomanjkanje časa ali dobre volje ali pomanjkanje denarja, ali pa so krive prijateljske povezave in obzirnost do gotovih ljudi? Ali pa se zavestno čaka, da se bo ta mučna zadeva reševala od zgoraj po končanih občinskih volitvah?

Naj navedemo tukaj še po vrsti one vsote, katere dolguje občinska vodovodna uprava posameznim vsem kot nadplačilo za v letu 1957 dograjeni vodovod:

Dolinčiče:	šil. 4.465.20
Bistrica:	7.768.11
Genovece:	2.872.58
Dvor:	9.700.30
Breška ves:	9.860.—
Ponikva:	19.432.—
Šmihel:	8.234.—
Kot:	6.040.82

Ugotavljanje zaostalih dolžnikov z nemalim zaostankom okrog 200.000 šil. pa prepustimo ugibanju bralcev!

Leta 1958 je bil naš vodovod gotov in ga je komisija pregledala in odobrila. Medtem je minilo pet let in še vedno čakamo na končni obračun! Sosedni Pliberk je dosti pozneje dogradil svoj vodovod in je že pred par leti imel račune zaključene v splošno zadovoljnost ljudi. Pri nas pa se je mesto obračuna in mesto povračila nadplačane vsote 68.000 šil. pobiral v letu 1962 za več sto odstotkov povišani vodni prispevek (Wasserzins). Razlagalo se je to, češ da mora biti za popravila popolnoma novega (!) vodovoda večja rezervna gotovina na razpolago. — Po občinskem vodovodnem zakonu (Novelle 1962 LGBl. Nr. 89/1962 Stück 21) pa ne sme letni vodni prispevek (Wasserzins) presegati vsote, ki je za vzdrževanje vodovoda potrebna.

Da bo opis našega občinskega vodovoda popoln, naj bo še omenjeno, da sta se vodni napravi priključili v letu 1960 še dve vasi: Čergoviče in Letina. Ker je bila svoječasna subvencija že izrabljena, sta ti dve vasi morali stroške za vodovod nositi v celoti same.

Pri nas na Koroškem

KAMEN

Ker v prejšnji številki zaradi pomanjkanja prostora nismo prinesli nadaljevanja dopisa v odgovor na članek: „Die Glocken von Stein“ v „Die Kärntner Landsmannschaft“ 1963/11, str. 19, ga danes priobčujemo.

Sveta ali blažena Liharda

Na dolgo pa se razpiše o tem, da sv. Liharda ni „sveta“, marveč „blažena“ (selige). Tu pa, mislim, da ga je on polomil. Jaz vsaj začnem dvomiti, ali je on kamenski domačin ali pa samo ubog „privandrouc“. V Kamnu namreč vsi verniki častijo **sveto** Lihardo. To je celo na oltarju te dobre žene z zlatimi črkami zapisano, kajpak lepo po slovensko: „**Sveta** Liharda, prosi za nas!“ Čudno, da dopisnik KL tega napisa ne pozna, če je domačin. Da ga ne bi znal prebrati, to ne drži, saj je celo poročilo o zvonovih v Tedniku prebral in en del še dosti dobro na nemško prevedel. Zato sklepam, da dopisnik ali ni domačin, ali pa če je, je kristijan, ki cerkev znotraj bolj malo pozna.

Pa še to bi moral dopisnik KL vedeti, če je domačin: Kamenjani in ljudje daleč okoli Kamna pravijo prazniku sv. Liharde „Šentliharče“. To je podobno kot Šent Vid = Sveti Vid, torej Šent Liharda = sveta Liharda. Saj sem nekaj podobnega nekoč za ta praznik čul tudi v pridigi, da so gospod razlagali, da „Šentliharče“ pride iz latinskega „Sankta Liharda“ (v latinskem se piše sancta, op. dop.), kar pomeni — tako so gospod pravili in oni bodo že znali latinsko — „sveta Liharda“. — In če bi bil dopisnik KL Kamenjan in goreč častilec sv. Liharde, bi mogel vsakikrat na „Šentliharče“ v Kamnu ne le dobiti kak kržej pred cerkvijo, ampak v cerkvi tudi slišati starodavno pesem o **sveti** Lihardi:

„Sveta Lihard lubezniva
podjunska dolina cira,
je kamenske fare zlati kras,
kir prosi Boga za nas.“

Tako, ali vsaj približno tako (za prvo kitico sem gotov), sem doslej še vedno na „Šentliharče“ čul prepevati v kamenski cerkvi.

V kamenski cerkvi sem že čul tudi romarsko pesem:

„Bodite pozdravljeni,
romanji in farmani,
ki ste prišli na ta hrib,
sveto Lihard počastiti!“

Tudi ta pesem imenuje Lihardo **sveto**. Tako vidite, da sta obe pesmi slovenski. Mogoče, da poje kakšna nemška pesem o **blaženi** Lihardi (selige), mogoče, jaz je nisem čul, in ne vem, da bi bila v Kamnu znana. Vem pa, da ljudstvo v Kamnu pozna in časti samo **sveto** Lihardo. Toliko krščanskemu dopisniku KL v dobrohotno pojasnilo.

Samo nemški napisi na zvonovih

Napisi na zvonovih so nemški, nad tem se je spotaknil poročevalec v Tedniku (pa še marsikdo drug!). Dopisnik KL pa zmagoslavno ugotavlja: „... če bi se poročevalec le malo krog ozrl, bi mogel videti, da je to želja darovalcev.“ Jaz povem dopisniku: njegova želja, pa tistih okoli „Glockenkomitee“ že, moja prav gotovo ne, pa mnogih drugih, ki so bili navzoči in so tudi za zvonove darovali, tudi ne! Pa ne eno ne drugo ni bilo **videti** — jaz sem bil tam in sem ves čas gledal, a tega nisem opazil — pač pa je bilo marsikaj **čuti**, **slišati**. Slišati je bilo med drugim, da je večina navzočih lepo po domače, slovensko govorila (če bi to dopisnik ugotovil, bi zapisal „windisch“), preprosti naš človek bi pa rekel „souvenje“, posebno je bilo to slišati, ko smo čakali, da je prišel prvi zvon v zvonik pod streho. Ali ni to vsaj migljaj, a nasproten od umišljene želje dopisnika? A končno je v tej zadevi odločilna želja domačih „darovalcev“. Ko sem pozneje s KL v roki nekega Kamenjana vprašal, kako je bilo z napisi, mi je z nevoljo odgovoril: „Ko je bilo treba dati denar, nas za napise nihče ni vprašal.“

In zdaj pridemo do glavnega: poročevalec Tednika je poročal, kot je videl: o dveh „domačih“ zborih, o onem (MGV), ki je nemško pel, in drugem, ki je pel slovensko. Dopisnik KL ogorčeno piše; češ da so bili trije nemški zbori iz Kamna; oni, ki je slovensko pel, pa da se sploh ne more imenovati domač, kamenski, ker so pri tem zboru peli ljudje, ki niso v Kamnu rojeni itd. Trije nemški zbori: prav, da je dopisnik KL to povedal, ker navadni poslušalci bi morali ločiti samo moški in mešani zbor.

Da pa isti ljudje iz Kamna pri dveh ali treh različnih zborih pojo, kaže morda, kako so zadnja leta Kamenjani postali navdušeni za petje.

Domači in nedomači pevci

Izredno pozornost je posvetil dopisnik KL slovenskemu cerkvenemu zboru, do obisti jih je vse preiskal: samo štirje da so rojeni v Kamnu, štirje pa stanujejo sicer v Kamnu, toda so rojeni drugod, osem jih ne stanuje v Kamnu in so tu popolnoma neznan, med temi nekaj slovenskih dijakov Slovenske gimnazije, ki so „za propagando“ pomagali peti; zborovodja tudi ni mogoče šteti za domačina — torej je večina tega zbora v Kamnu tuja, to ni domač zbor. Strašno, kaj ne?! Niti ene bele dlake ne najde! Toda dopisnik KL je pozabil, da ima vsaka palica dva konca! Pozabil je pregledati domovinske liste tudi svojih treh nemških zborov, če je to res tako važno. O kaj vse bi odkril! Med drugim gotovo, da je tudi med njegovimi „nemškimi“ pevci dober procent „nedomačih“ pevcev, še več: da celo „Obman MGV Stein“ ni rojen Kamenjan (kako vendar, da ga trpijo!), gospa, ki je s harmonijem spremljala petje, niti ne stanuje v Kamnu, isto velja za drugega dirigenta, ki ima poleg tega še isto „napaiko“ kot dr. Cigan, da je emigrant. Pa — kaj bi še naštevati! Saj dopisniku KL in njegovim ne gre za to. Na pevce takozvanega slovenskega zbora meče blato, ker so slovensko peli. To je tisti greh, ki dopisnika grize. Zato se spotakne tudi ob dijake Slovenske gimnazije, češ da so za propagando peli. Za propagando: le kako je bila ta propaganda vidna?! Morda hoče dopisnik s tem povedati, da so dijaki dobro peli. To drži, saj je to o dijakih Slovenske gimnazije splošno znano. Nemara je to znano celo dopisniku. Kako drugače bi se naj ta propaganda videla, si je težko misliti. Dopisnik kaže na dr. Cigana, da je živel v Kamnu kot emigrant. Kakšen greh, kaj ne?! Pa je vsem Kamenjanom in vsaj se faram blizu Kamna znano, da je živel in delal na Kamnu kot dušni pastir.

Magnetofon

Pa pustimo dr. Cigana! Če se mu zdi vredno na tako bevskanje odgovarjati, naj to sam stori! Povrnimo se k cvetkam, ki jih je natrosil dopisnik KL. Poročevalec Tednika

Zanimiva seja v kmetijski zbornici

Dne 3. februarja je zasedal živinorejski odsek zbornice. Direktor živinorejskega oddelka zbornice dr. Körber je poročal o tržnem položaju. Leta 1963 smo izvozili 12.000 govedi v Italijo. Poleti je bil izvoz zaprt s strani Italije. Šele proti jeseni so Italijani odprli mejo in je potem šlo vse odvečno v izvoz. Letos v januarju je Koroška izvozila v Italijo čez 300 goved. Za februar pa je notranji minister preklical dovoljeni kontingent izvoza in odredil popolno zaporo. Škodljive posledice za kmeta so bile takoj tu. Na dunajskem trgu so za klavno živino cene padle za 1.— šil. pri kg. Tudi svinje so padle za 25 grošev pri kg. To je za kmeta slabo, kajti vse, kar kupuje, je ob novem letu v ceni poskočilo in je nevzdržno, če bi njegovi pridelki šli ravno obratno pot. Napraviti je treba svez veter, da se ne zadušimo v padu cen.

Zadnje štetje živine je pokazalo, da imamo sicer 10 odst. manj živine, od tega pa samo 2 odst. manj krav. Svinj je ostalo enako kot predlanskim, vendar je več mladih pripuščenenih svinj in zato je v bodoče pričakovati več pujskov. Kure so šle po številu nazaj, posebno pitani piščanci celo za 12 odst. Velika beda je pri jajcih. Zaradi olimpiade so uvozili 20 vagonov jajc na škodo naših domačih, katerim je cena padla na 85 grošev.

Pri pobujanju živalske jetike je vključenih ca 28.000 obratov na Koroškem. Samo 4.3 odst. je bilo reagentov. Pri ponovnem preizkušenju pa samo 1.6 odst. Radi bi dali olajšave in bolj poredko preiskave, a je treba počakati. Bangovih slučajev je bilo pri sedanjih preiskavah okroglo 11.000 in ravno toliko sumljivih. Bangove ponovne preiskave morajo kmetje sami plačevati. Morali bodo tisti nove vire za finansiranje — morda Tierseuchenfond?

V diskusiji so nekateri zbornični svetniki ostro obsodili te „svinjarije“. Zdaj, ko se je živina po zimskem pitanju odebelila in naj bi šla iz hleva, pa ti zapro izvoz. Ko so kure začele nesti pa uvozijo ogromno

je omenil, da so se posebno letoviščarji čudili lepemu petju slovenskega zbora in da je bilo neki Dunajčanki žal, tako je rekla, da ni imela pri roki magnetofona: rada bi te pesmi posnela in jih predvajala svojim pevcem. Dopisniku KL je to seveda v nos šlo in kratkomalo dvomi, da se je kaj takega zgodilo; če pa se je, pravi, da si tista Dunajčanka more privoščiti in poslušati potek vse slovesnosti itd. Da je nekdo vrtil magnetofon, je bilo res videti. Da bi pa ves potek slovesnosti snemal, se mi zdi, da ne bo držalo. Če pa drži, kar pravi dopisnik KL, naj dopolnilno poročilo Tednikovega poročevalca: Ko sta se pri oni Marijini pesmi solistka in zbor lovila in se samo ob koncih ujela..., je marsikomu malo nerodno postalo, meni prav gotovo, ki pesem dobro poznam. (Dalje)

Se enkrat:

SV. KATARINA

„Če ima kdo smolo, jo ima večkrat!“ Ta izrek velja tudi za cerkev Sv. Katarine. V predzadnji številki našega lista smo poročali na kratko o zadnji zgodovini romarske cerkve Sv. Katarine. Omenili smo žalostno stanje tega svetišča po onem požaru iz leta 1794, ko so neodgovorni lastniki tega beneficija razvlekli vse cerkvene vrednote, ki jih plamen ni mogel uničiti. Na tak način si je n. pr. župnija Galicija prisvojila iz lastnine pogorele cerkve marmornat tlak, glavni oltar in dva umetniško znamenita kipa sv. Katarine. S temi rečmi se še danes ponaša gališka farna cerkev. Tudi v tem pogledu je imela Sv. Katarina pravcato, resnično smolo. — Pa tudi pozneje, v najnovejši, komaj minuli dobi je cerkev marsikaj neprijetnega doletelo. Komaj je po drugi svetovni vojni legel mir na našo deželo, se je pojavila pri Sv. Katarini angleška tajna policija in je pretaknila vse kotičke v cerkvi, na podstrešju in v stolpu. Kar je iskala, tega seveda ni našla! Pač pa je policija našla precejšnje zaloge svežih živinskih kož, ki so se sušile v zračnem cerkvenem podstrešju. In na mah je bila Sv. Katarina z ozirom na tedanje pomanjkanje živil javno obsojena črne borce.

Nič manj ni imela Sv. Katarina smole tudi pri zadnjič omenjeni proslini vlogi na občinski urad Blato. Še nikdar v svoji dolgi in viharini zgodovini se ni mogla čutiti tako očitno zapostavljeno kot tokrat ob razpustu blaške občine. Ko so ob priliki zadnje zgodovinske občinske seje sedeli blaški

občinski očetje skupaj in si lomili glave, kje in kako bi najbolj umestno investirali tistih baje kot gotovina ostalih 80.000 šil., s katerimi je občinska blagajna ob razpustu razpolagala, je Sv. Katarina pričakovala upravičeno, da se je bo ta ali drugi spomnil. Pa so se spomnili raznih mogočih in nemogočih potreb, na Sv. Katarino pa so vsi pozabili. Ob teh okoliščinah nam je zares žal, da nam je mojster Grobnegger stolp našega romarskega svetišča tako pozno rdeče popleskal, da ga je v jesenski megli mogel popolnoma prezreti bivši zadnji blaški župan. Tako je naša vloga z dne 1. avgusta 1963 obležala nerešena in neuslišana v predalu nekdanjih občinskih prostorov. Kakor nekoč hlapec Jernej, tudi obubožana cerkev Sv. Katarine ni našla socialnega razumevanja pri tistih, ki so z odprto roko delili ljudsko premoženje.

Katarski stolp pa razočarano gleda dol po dolini in s svojim rdečim pokrivalom prav nič ni zadovoljen.

SELE

(Pustna prireditev)

Naloga prosvetnih društev je članom poleg izobrazbe nuditi tudi pošteno zabavo. Prireditve našega društva na pustno nedeljo je v prvi vrsti služila temu namenu. V pustu si vse želi veselja in zabave, zato je bila tudi ta prireditev zelo dobro obiskana.

Spored te društvene pustni je bil kaj pester. Po pozdravnih pesmih pevskega zbora je sledila na odru štiridejanska komedija „Divji in nedeljski lovci“, ki je vzbujala mnogo smeha, posebno kadar je nastopil divji lovec Laskar, možakar na videz nedolžen in naiven, v resnici pa zvita buča. Ta jo je drobil prav po domače, v selskem narečju.

Po daljših odmorih sta na odru sledili še dve točki: šaljiv prizor „Neustrašeni in bojazljivci“, potem pa burka „Mutast muzikant“.

V odmorih smo lovili srečo. Okusni dobinki so se želodcem dobro prilegli. Če pa je kdo pri kupovanju srečk imel smolo, je to tem lažje prebolel, ker mu je bil prisojen tolažilen dobitok.

Med petjem in rajanjem je tako hitro minil popoldan in večer.

Ko smo veseli odhajali s te prireditve, smo že kar ugibali, kdaj se spet, morda v postu zberemo k igri, ki pa bo primerna za resni postni čas.

GORENCE

(Pogreb)

Dne 3. februarja smo pokopali pd. Habnerja v Šmiklavžu v starosti 49 let. Zadelaga je srčna kap. Zapušča ženo in šest nepreskrbljenih otrok. Ženi izrekamo naše iskreno sožalje.

Železniška proga je od St. Pavla do Drave že končana, tako da lahko kar z vlakom dovažajo tračnice, pesek in drugo. Izgleda, da se bomo za 1. maj že lahko z vlakom peljali v Pliberk. Pravijo pa, da bo otvoritev šele 10. oktobra letos. Kolodvor Led-Radigunda je v surovem stanju tudi že gotov. S tem bodo „Labotčanom“ odprli vrata v Podjunsko dolino in Celovec. Pravilno bi se ta proga lahko imenovala Lavantaler Süd-West Bahn, kajti glavno korist bo imel Labot. Najbolj nas pa veseli, da je cesta iz Celovca do Labota asfaltirana.

APACE

(Smrtna kosa)

Dne 18. januarja smo ob veliki udeležbi ljudi spremljali k zadnjemu počitku Kocijanovo ženo Heleno Wolte. V starosti 70 let jo je v četrtek, 16. januarja, poklical Bog k sebi v boljšo domovino. Rajna je bila vzgledna žena. Dobra katoličanka, ki je pridno hodila vsak dan k sv. obhajilu, skrbela za redno družinsko molitev v hiši in dajala celi fari lep zgled. Za dobrodelne namene je imela vselej široko odprto roko, gostoljubna kar skoraj preveč in poleg tega tudi duhovniku, dušnemu pastirju dobrotnica. Bila je žena vselej zvesta svojemu narodu in rada prebirla Mohorjeve knjige.

Tako pridni in dobri ženi je Bog tudi dal, da je lepo pripravljena prejela sv. zakramente še pol ure prej, ko je izgubila zavest. Iz te nezvesti se potem ni več zbudila in njena duša je kakšne štiri ure po sprevidenju stopila v večnost pred sodbo po bogato plačilo za vsa dobra dela v življenju. Domači gospod, ki so opravili pogrebne obrede in sv. mašo zadušnico, so se v lepih besedah poslovili od rajne. Pevci so na domu in na grobu zapeli ganljive žalostinke. Naj v miru počiva!

Kumer Mirko

Za dekleta:

Junakinja žrtev

Beseda „žrtev“ — „odpoved“ je današnjemu svetu odtujena, neljuba. Saj se mu hoče le uživanja, zabave in prijetnosti. Zato tudi svet nima razumevanja za poklice, ki predpostavljajo življenje lastnega življenja, odpoved ugodnostim, ki jih nudi sodobno življenje povprečnemu človeku.

Kot smo že zadnjič omenili, je mnogo deklet, ki se odpovejo družinskemu življenju in vendar na najplemenitejši način vršijo svoje materinsko poslanstvo. S tem, da so se odpovedale telesnemu materinstvu, se s podvojenim žrtvijo darujejo v duhovnem materinstvu za zavržene, osirotele ali zapuščene.

To so najprej redovnice vseh vrst, z najrazličnejšimi nalogami. Srečujemo jih v dolge obleke zavite, dostikrat z nerodnimi oglavnicami, ali pa tudi že čisto sodobno oblečene s skoraj neopaznim znamenjem svojega stanu, pri tem pa vemo, da se za vsem tem skriva plemenito srce.

Tudi te redovnice so bile dekleta, ki so morda tudi nekoč imele iste želje kot ve, da bi bile lepe in ljubljenke, pa so se na božji klic temu odpovedale, zatajile sebe, da lahko v polnosti izkažejo materinsko ljubezen trpečim in revnim.

Kolikokrat so te junakinje žrtev deležne krivičnega nerazumevanja in celo natolčevanj. V svojih objestnosti svet trdi, da redovnice nimajo pravega smisla, da je njih poslanstvo le krinka in njih delo brez vsake vrednosti.

Na nekaj primerih pogledimo, če je res tako. Morda poznate Dom božje previdnosti v Turinu. Tam je na tisoče najbolj zapuščenih, pohabljenih in zavrženih bitij. Tam je zatočišče najbednejših človeških bitij: pokvečeni, polomljeni, starikavi otroci, napol blazni starci... Bitja, ki skoro niso več ljudem podobna. Te je težko ljubiti, jim streči, zato so jih lastne matere zavrgele, jih ne trpijo v družini, ampak jih pošiljajo tja. A tudi ti so ljudje, ki imajo čuteče srce v prsih in tudi potrebujejo materinske ljubezni in nege, mogoče še bolj kot drugi. In to materinsko ljubezen jim izkazujejo sestre, ti angeli varuhi, ki nimajo lastnih otrok.

Gotovo ste bile že večkrat v bolnišnici, brez dvoma ste čutile povsem drugo atmosfero, če strežijo tam redovnice. Nikdar ne bo bolničarka mogla tako streči kot redovnica-usmiljenka. Ta je namreč sprejela vse potrebne za „svoje“, ona pa ima „svoje“ v družini in ji je bolnišnica samo kraj zaslužka — težkega.

Kolikokrat se zgodi, da ta ali ona brezvestna mati da svetu otroka, pa ga pusti na pragu neznane hiše, sama pa se spet zgubi v vrtincu življenja. V misijonskih krajih je to vsakdanji pojav, a tudi v civiliziranem svetu ni to redkost. Kdo naj bi prevzel skrb nad temi črvički in naredil iz njih vredne člane človeške družbe, če ne sestre, bitja z materinsko ljubeznijo?

ZA MLADINO IN PROSVETO

Zmaguj sebe!

V dnevih olimpijskih iger je svet slavil velike zmagovalce, ki so si priborili na športnih igriščih zlate, srebrne in bronaste medalje. V težki tekmi s stotinami borcev v telesni spretnosti so izšli ti zmagovalci kot junaki, ki so za svojo zmago v dolgih in odpovedi polnih treningih svoje telo usposobili za uspešno tekmo.

Ko občudujemo olimpijske zmagovalce, se nam postavlja vprašanje: kako so si prav ti osvojili lavorike in v čem je skrivnost njih zmag. Pri tem se spomnimo izreka modrijana Seneka: „Sebi gospodovati je največje gospodarstvo!“ In sveti Pavel pravi dobesedno: „Vsak, kateri tekmuje, se vzdržuje vsega.“

Pot do zmage nad drugimi vodi preko zmage nad samim seboj. Kdor ne postane gospodar nad svojimi udi telesa in jim ne zna z vso silo duha ukazovati, ne bo nikdar dosegel zmage. Tisti, ki zato hočejo z drugimi v boju uspeti, morajo najprej doživeti najtežji boj s samim seboj.

Rimski pesnik Horac je prav to povedal v verzih: „Kdor zaželeni rad cilj dosegel bi v brzem poletu, mlad se uri in trudi, vročine se vadi in mraza, sle se zdrži v vina!“

Če se športni borci tako bore za zmago v tekaštvu, zakaj se ne bi mi vsaj tako borili v življenju; če se bore oni za zmago telesnih sil, zakaj se ne bi mi za zmago duha in načel?

Vse za vino in tobak...

„Oh ta pijača“ ali „Oh te cigarete“ upravičeno marsikdo zavzdihne. Bi računali, da bodo izdatki za pijačo in tobak ob tolikem razmahu športa in športnega navdušenja med mladino in starejšimi le nekoliko upadli, a statistike poročajo prav nasprotno.

Tako so v Avstriji v letu 1960 konsumirali sledeče količine različnih alkoholnih pijač in „izpuhali“ v zrak tobaka:

Piva 513 milijonov litrov, za kar so plačali nad dve in pol milijardi šilingov; vina so popili skoraj 150 milijonov litrov in zanj izdali tudi dve in pol milijardi šilingov. Za visoko-alkoholne pijače, kot so žganje in razni likerji, so izdali Avstriji skoraj eno milijardo šilingov in popili nad 25 milijonov litrov!

In če še pomislimo na vzgojne domove, ki jih vodijo redovnice. Saj je toliko mater, ki nimajo časa ali pa vobče ne znajo vzgajati. Te pošiljajo svoje otroke redovnicam v vzgojo. Otroški vrtci, šole, igrišča itd. za najmanjše in tudi za doraščajočo mladino. Koliko ljubezni so deležni ti otroci in kolik dar je solidna vzgoja, ki je osnova za vse poznejše življenje. In če temu še dodamo dejstvo, da morajo zaradi revnih socialnih razmer mnoge matere na delo, pa jim medtem oskrbujejo sestre otroke, je dovolj prikazan tudi socialni pomen teh redovnic.

Redovnice so torej one junakinje žrtev, ki se odpovedo svoji ženski fiziološki funkciji, a ne svojemu materinstvu. Niso telesne matere, a vendar ostajajo matere, ko nadomestujejo matere bitjem, ki jih nimajo, pa so jih najbolj potrebne.

Henrik Sienkiewicz:

7

OBLEGANJE

Jasne gore

V službi Najsvetejše

Zgodovinska slika iz švedsko-poljske vojne

Kam so izginili časi, ko je stal, kakor bi bil na razpotju, vprašujoč se, kam naj gre, kje so časi, ko ni vedel, kaj naj počne, ko se je potikal povsod z obupom in začel gubiti nadeje?

In vendar so se tu ljudje, beli menihi in peščica kmetov in zlahte naravnost pripravljali na obrambo, na boj na smrt in življenje. Edino ta kot se je našel v ljudovladni in gospod Andrej je prišel semkaj, kakor bi ga vodila srečna zvezda. Zakaj pri tem je sveto verjel v zmago, četudi bi imela vsa švedska sila obkoliti te zidove. V srcu je imel sedaj molitev, radost in hvaležnost.

V takem stanju je hodil po zidovih z jasnimi obrazom, se ogledoval, pregledoval in videl, da se vse dobro vrši. S strokovnjaki in očesom je iz samih priprav takoj spoznal, da delajo izkušeni ljudje, ki se bodo utegnili pokazati tudi takrat, ko pride do boja. Občudoval je mir o. Kordeckega, katerega je jel globoko spoštovati. Občudoval je vztrajnost gospoda mečnika šeradskega, a še celo gospodu Čarneckemu ni pokazal mračnega obraza, dasi je čutil v srcu neko mržnjo do njega.

Toda ta vitez je gledal nanj surovo. In ko ga je srečal na zidovju drugi dan po vrnitvi samostanskih odposlancev, mu je rekel: „No, gospod vitez, Švedov ni videti in če ne pridejo, požro psi tvojo slavo.“

„Če bi imela nastati z njihovim prihodom kaka škoda za svetišče, naj rajši psi požro mojo slavo!“ je odgovoril Kmitic.

„Najbrže ne bi rad vohal njihovega smodnika. Poznamo take viteze, ki imajo z začjo kožo podšite škornje!“

Kmitic je povesil oči kakor devica. „Rajši ne začenjaj prepira, gospod,“ je rekel, „kaj sem ti dolžan? Pozabil sem jaz svojo žalitev, pozabi tudi ti svojo.“

„Toda nazival si me manjvrednega žlahčiča,“ je rekel ostro gospod Peter. „Prosim! Kaj pa si ti? V čem so Babiniči boljši od Čarneckih?... Ali je to tudi senatorski rod?“

„Gospod,“ je odgovoril veselo Kmitic, „če bi ne bilo pokore, ki mi je naložena pri izpovedi, če bi ne bilo onega bičanja, radi česar mi vsak dan hrbet krvavi, bi te imenoval drugače. Samo bojim se, da zopet padem v nekdanje grehe? Kar se pa tiče tega, ali so boljši Babiniči ali Čarnecki, to se poklaže, ko pridejo Švedje.“

„No, kakšen čin misliš dobiti?... Mar misliš, da te napravijo za poveljnika?“

Kmitic se je zresnil. „Sumničil si me, da mi gre za dobiček, sedaj pa vprašaj za čin. Vedi, da nisem prišel semkaj po časti, ker bi bil lahko dosegel kje drugje višjo stopnjo. Ostanem preprost vojak, četudi pod tvojim poveljem.“

„Čemu, četudi?“

nov litrov! Poleg tega so izdali še 174 milijonov za razna peneča vina, kar je naneslo skupaj šest in pol milijarde šilingov.

Tudi za tobak je bila izdana v istem letu ogromna vsota skoraj treh milijard šilingov (2,814 milij.). Upati je, da bo v bodočih letih konsum tobaka nekoliko upadel, vsaj iz strahu pred neozdravljivim rakom, katerega po trditvah medicine povzroča tudi kajenje. Poleg tega je pa brez dvoma, da pijača in tobak povzročata telesnemu organizmu neštete druge neprijetnosti. Znan je ugotovitev Evgena Rotsa, ki je rekel: „Kaditi, piti in uživati, nato zdravnikom vse znositi!“

Iz filmskega sveta

MATEJEV EVANGELIJ V FILMU

Morda poskušajo številni filmski režiserji filmati dogodke iz Svetega pisma zato, ker najdejo taki filmi v splošnem še vedno velik odmev med gledalci in predstavljajo precej zagotovljen denarni uspeh. Tako se je italijanski režiser Pier Paolo Pasolini, ki je sicer marksistično usmerjen in je doslej veljal za nasprotnika vere, odločil da z diletantskimi sodelavci spravi na platno dele evangelija po Mateju.

FILMI V AVSTRIJI SO BOLJŠI

Avstrijska katoliška filmska komisija izda vsako leto pregled filmskega udejstvovanja. V ta namen izdaja redno publikacijo

„Ker si mi gorak in bi me gotovo preganjal.“

„Hm, kaj bi! Lepo je s tvoje strani, da hočeš ostati, četudi kot preprost vojak. Ali bi se rad bil?“

„Pokaže se to s Švedi, kakor sem že rekel.“ — „Če pa Švedi ne pridejo?“

„Tedadaj veš kaj, gospod? Pojdeva jih iskat!“ je rekel Kmitic.

„No, sedaj mi ugajaj!“ je zakričal gospod Peter. „Morda bi zbrala odlično družbo... Šlezija ni daleč in takoj bi se nabralo kaj vojakov. Starešine, kakor tudi moj stric, so dali besedo, toda prostakov do sedaj niti vprašali nismo. Mnogo bi jih lahko dobili na prvi poziv.“

„In dober zgled bi dali drugim!“ je rekel navdušeno Kmitic. „Jaz imam tudi peščico ljudi... Če bi jih le videl pri delu!“

„Ker... ker...“ je rekel gospod Peter, „kakor mi je Bog mil!... Daj, da te poljubim!“

Ne da bi mnogo pomislila, sta se objela.

Mimo je prišel baš o. Kordecki in videč, kaj se je zgodilo, jih je začel blagoslovljati. Onadva pa sta mu takoj priznala, kaj sta sklenila. Duhovnik se je samo mirno nasmehnil, šel dalje ter rekel kakor samemu sebi: „Bolniku se začenja vračati zdravje.“

Do večera so bile priprave končane in trdnjava je bila popolnoma pripravljena za obrambo. Nič ji ni manjkalo: ne živeža ne smodnika ne topov, le zidov, dovolj krepkih in številnejše posadke.

Čenstohova ali bolje Jasna gora, utrjena kolikor toliko po naravi in človeški roki,

„Filmschau“, ki istočasno prinaša poleg idejnih in statističnih člankov tudi redno oceno filmov, ki se predvajajo v Avstriji. V eni prvih letošnjih števil prinaša poročilo o filmih, ki so bili lansko leto prvič predvajani pri nas. Teh filmov je bilo 452, med katerimi je bilo precej več dobrih kot prejšnje leto, največ je seveda filmov, ki so za starejše dovoljeni ali vsaj pridržani. Od teh je bilo devet filmov, katere je Katoliška filmska komisija označila za priporočljive, 42 filmov pa za vredne ogleda. Največ dobrih filmov je prišlo lansko leto iz Združenih držav Amerike, dočim še vedno velja Francija za izvoznico slabih filmov.

ZVEZDNIKI V DOLGOVIH

Navajeni smo, da današnji svet govori o bajnem bogastvu filmskih zvezdnikov. To navadno tudi drži, kot smo pred kratkim čitali o italijanskih filmskih vrhovih. Toda zgodi se tudi, da imajo zvezdniki težave zaradi plačila računov, ko hodijo v vsem razkošju po svetu. Tako sta kar dva taka zvezdnika imela „smolo“ v Beogradu. Orson Welles in Antony Perkins sta namreč pustila v beograjskem hotelu Esplanade dolg v višini dveh milijonov dinarjev in ko so ju tenjali na naslov v Parizu, je prišel odgovor „naslovnik nepoznan“...

Podobno se je zgodilo tudi z ameriško zvezdnico Jayne Mansfield, ki pa je v Dubrovniku v hotelu „Argentina“ napravila dolg 4 milijonov. Kot kritje dolga ima hotel v lasti kopijo nekega filma, pri katerem sodeluje imenovana igralka.

Fantič, gor' vstan'!

Nastopil je čas odpovedi, postni čas. Zmožen jih boš, če boš imel močno voljo. Poskušaj vsak dan in to na vsezgodaj! Ko je treba vstati...

Vstani ob uri, ki si jo že naprej določil.

Določi si vnaprej, kdaj boš vstal in ne delaj kompromisov.

Ob glasu budilke vrzi v širokem zamahu s sebe odejo.

Kot dober kristjan naredi nato znamenje križa in vsaj „čast bodi“ iskreno izmoli.

Skoči iz postelje brez obotavljanja.

Ne daj se prepričati, da bi bilo še dobro malo poležati.

Tudi odženi prišepetavanje lenobe, da bi „samo enkrat, izjemoma“ poležal.

Vsaj v srcu reci: „O Bog, tebi se izročim ta dan...“

Morda sprašuješ, kaj boš imel od teh navodil, če se jih držiš.

Zagotavljam ti: V sebi nosiš neslutene zaklade, ki ti bodo prinesli ogromno dobička, če si utrdiš voljo. In prav ta navodila so odlično sredstvo za utrjevanje volje.

se je prištevala manjšim in slabšim trdnjavam ljudovlade. A kar se tiče posadke, bi bili lahko dobili toliko ljudi, kolikor bi jih hoteli, toda redovniki nalašč niso preobkladali obzidja s posadko, da bi živež zadostoval za dalj časa.

Istega dne je prišel h Kmiticu stari Kemlič s svojima dvema sinovoma, proseč naj ga pusti iz službe.

Gospoda Andreja je zgrabila jeza. „Psi!“ je dejal. „Prostovoljno se odrekate taki sreči in nočete braniti najsvetejše Device!... Dobro, naj bo tako! Denar za one konje ste dobili, ostanek dobite takoj!“

Tu je izvlekel mošnjiček in jim ga vrget na tla.

„Evo vaše plače! Rajši boste nabirali plen izven obzidja! Ljubše vam je biti razbojnik, nego branitelj Marije Device?... Proč izpred mojih oči! Nevredni ste krščanske družbe! Nevredni ste take smrti, ki nas čaka tu! Proč. Proč...“

„Nevredni,“ je odgovoril stari Kemlič, „širil roke in pobesil glavo, „nismo vredni, da bi naše oči gledale na jasnogorsko svetišče. Vrata nebeška! Zgodnja danica! Pribežališče grešnikov! Nevredni, negodni!“

Tu se je priklonil globoko, tako globoko, da se je zgubil v dvoje, obenem pa pobral s svojo suho, grabežljivo roko mošnjiček, ki je ležal na tleh.

„Toda tudi zunaj obzidja,“ je rekel, „ne bomo mehani služili... Vaša milost!... Ob priliki bomo vse naznanili... Pojdemo, kamor bo treba... Storimo, kar bo treba... Vaša milost bo imela zunaj zanesljive služabnike...“ (Dalje prihodnjič)

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Ksaver Meško:

Mozaik

I

Življenje vsakega človeka je mozaik. Saj veste, kaj je mozaik, kajne? Pisana podobica. Ni pa slikana z barvami, ampak umetniško sestavljena iz raznobarnih kamenčkov. V mehko podlago vtisnejo obrušene kamenčke, ki končno kažejo človeško ali kakšno drugačno podobo. Sloveče mozaike imajo velike cerkve, katoliške in pravoslavne. Seveda take slike ni mogoče izbrisati, mogoče jo je le zdrobiti.

V 87. letu življenja sem mislil, da je mozaik mojega življenja dokončan.

Večni Umetnik pa, ki je z mojim sodelovanjem ta mozaik sestavljal, je mislil drugače: da nekaj še manjka, je mislil, in je vložil še en kamenček.

V decembru 1960 in v januarju 1961 me je hudo dajala gripa. V drugi polovici januarja pa sem si že toliko opomogel, da so me podpirali in me spremili v cerkev in sem maševal. 25. februarja sem že sam šel iz cerkve — je precej oddaljena. 2. marca sem odmaševal, prišel v zakristijo in rekel cerkvenemu ključarju Strnjaku, naj le mirno gre domov, kjer ga čaka delo, se bom že sam slekel; mežnarja že nekaj let nismo imeli in sem zvonil in druga cerkvenikova dela opravljal sam, le ključarja sta mi pomagala. Slečem se, stopim z albo v roki s podnožja, ki ni niti 10 cm visoko, da bi jo odložil v omaro. Kar me zažene — ali sem se z nogo kam zadel, ali je bila trenutna omotica, mi ni jasno — proti omarji za obleko. Priletim z glavo prav ob rob omare, da se mi vlije kri, se odbijem, vrže me nazaj, padem. Ko hočem vstati, se spet zgrudim, noga je zlomljena.

Ustrašil se menda nisem posebno. Tudi bolečin nisem kaj prida občutil. Ali pa jih sem in sem pozabil. Ne vem. Tako sem ob sedel na tleh in čakal odrešenja. Čakal pa precej dolgo.

Ko me ni bilo iz cerkve, je šla kuharica, preprosta ženica, ki je potem, ko sem ležal v bolnišnici, za rakom na ledvicah umrla, šla gledat, kje vendar tičim. Iz cerkve je videla v odprto zakristijo, da sedim na tleh, pa si je dejala, kakor je pozneje pristala: „Pa so naš župnik le pobožen mož, kar na golih tleh sede molijo.“ In je tiho odšla. Ko me pa le ni bilo, je spet šla in prišla v zakristijo. Z združenimi močmi sem se skušal dvigniti. Ni uspelo. „Trebalo bo poklicati ljudi, da me poneso v župnišče.“ Lahko rečeno, težko storjeno. Bil sem namreč edini možki v vasi. So le tri hiše župnišča, mežnarije, gostilne, vse drugo je po hribih naokoli. V mežnariji stanuje star gozdni delavec, ki je čez dan na delu, najemnik gostilne je čez dan v pisarni v Črni, pride domov le čez nedeljo. Vendar mi je sreča v nesreči bila toliko mila, da je prav tedaj privedla mimo nekega moža in močnega fanta. Pa so me dvignili na stol in me nesli v župnišče. Tako smo poslali dekletko iz mežnarije v bolnišnico v Slovenj Gradec naznanit nesrečo.

Sredi popoldneva je že prišel mladi gošpod zdravnik dr. Šumej. „Noga je zlomljena,“ je izjavil. „Zdaj sta dve možnosti: celi v bolnišnico ali pa ne boste nikdar več hodili.“

Naravno, da sem se odločil za bolnišnico. Gospod doktor je odšel, da poskrbi za avto. Fantje, ki so se medtem zbrali, so naredili nosila, da me poneso dol po hribu. Spodaj bo čakal avto.

V poznem mraku so me odpeljali.

II

V bolnišnico smo se pripeljali že po večerji.

Ne vem, kako sprejemajo druge bolnike, mene so sprejeli kar najprijazneje. Cel večer mladih gosposkih se je sukal okoli mene in so me pomilovale zaradi moje nezgode. Skrbelo jih je le, da ne bodo mogle zakuriti sobe. Sestra, ki hrani ključke od drvarnice, je že odšla in vzela ključke s seboj. Zedinile so se, da bodo prenesle električno pečico iz pisarne, malo bo že segrela.

Sedaj pa najprej na röntgen. Ko je mladi gospod doktor Plešivčnik, ki je imel tisti dan službo, prinesel sliko iz röntgena, je

Radi pomanjkanja prostora bomo nadaljevali „Moje spomine“ Matevža Rainerja prihodnjič.

zaskrbljen izjavil: „Zelo huda poškodba. Ne vem, kako bo.“ Odšel je s sliko menda se posvetovat s tovariši zdravniki. Ko se je vrnil, mi je naznanil: „Operacije ne bo. Tudi v gips vas ne bomo dali. Kar žebelj vam bomo zabili.“ Mnogo se v življenju nisem pečal z medicino, slišal pa menda le nekaj sem, da tudi v žive ljudi zabijajo žebelje. A ko je zdaj zadelo to mene, mi je postalo vendar nekoliko neugodno.

A gospod doktor je že zabijal.

In so mi obesili uteži na noge. Zdaj sem bil na milost in nemilost izročeni bolniškim sestram. Sreča, da je bila milost večja, ker so bile vke dobre. Slišal sem gospoda primarija, ko jim je naročal: „Da mi za tega posebno skrbite. Če zvem, da mu bo kaj manjkalo, boste na golih kolenih delale pokoro.“ Hvala Bogu, da se ta strašna grožnja ni izpolnila. Ni bilo treba. Včasih me je

Ob pisateljevem grobu

Na Selah, tam na božji njivi
vzkipele je grob v snega bliščobi
v tej naši mrzli, trdi dobi...

V ta grob počivat šel
je Ksaver Meško, ljubeznivi
mož, poln idealov in toplote,
dobrote lepih del;
v teh delih bo naprej živel,
čeprav bo v grobu v prah stohnel.

Iz groba plava svetli duh njegov
prek naših polj, vasic, domov,
prek polmrličev, živih naroda grobov...

O, le poglej, moj brat, v to knjigo lepo,
pisano v življenju in trpljenju „velikana“ —
ne hodi mimo slepo —.

peno gledalo, da me je minila vsa potrpežljivost in sem mu zaklical: „Satan ti stari, daj nam svoj blagoslov, pa izgini!“ Ne vem, ali se je njegova svetlost zgrozila nad mojo nespoštljivostjo ali kaj, vsi so izginili, kakor bi jih bil veter odnesel.

Ze prvo noč smo šli nekam s procesijo. Zvečer smo počivali pri nekem mlinu. Hodil sem po nezanesljivih mostičkih čez de-ročo planinsko reko. Spodaj nad lesenim mostom pri Ptuj, ki ga imam v bolj slabem spominu, sem hodil več noči po ozki peščenici stezi tik ob vodi gor proti nekdanjim plavajočim dravskim mlinom. Njih razvaline sem videl pred seboj, a do njih nisem nikoli prišel. Skozi okno, ki ga v resnici bilo ni, le v mojem prividu sem videl, kako teče proti bolnišnici široka voda. Kam pa se je iztekla, ker ni butnila ob hišo, še danes ne vem.

Ko so mi odvzeli uteži z noge in sem mogel sedeti v naslonjaču pri oknu, sem videl zunaj prizore, ki bi jih mogel fotografirati, tako jasni, preprosti in življenjski so bili.

V tej knjigi videl boš:
podoba jasna, dobro znana
v spodbudo nam je izklesana,
za nauk življenjski vsem je dana!

Po njej, mladina ti, zdaj piši
v življenjsko svojo knjigo belo pot
odpovedi in dela in vstavitve.
Ti v svojo dušo si zariši
podobo Meškovo, njega daritve
žgalni dar,
ki Bogu, domu, rodu v dar
ga je položil: verze, črtice, Večere tihe,
njegovega duha možato — nečne stih.

V srcu, mladina, vse zapiši!
da rodu darovala boš
še ti na žrtvenik —
kot ta nesmrtni mož —
Slovencem lovorik
in venec slavnih rož!

M. H.

še katera, ki je pač spoznala, da sem zelo potni, preden je šla iz sobe, materinsko ljubeznivo pobožala po licih. Sem bil hvaležen za sočutje.

III

Zdi se mi, da ni bila prizadeta samo noga, ampak da sem pri tistem udarcu ob rob omare dobil tudi pretres možganov, dasi tega v bolnišnici nisem nič omenil, čeprav je bil tudi za notranje bolezni primarij odlični večak, gospod dr. Rajšp, ki je malo prej potoval po severu in s pohvalo predaval na zdravstvenih sestankih, v angleščini, kakor mi je povedal, ko sem ga vprašal, v katerem jeziku je govoril. Mislim sem si: „Gospodje zdravniki so v teh razdrapanih časih z menoj vred mučeniki, noč in dan nimajo miru, čemu naj jih še jaz nadlegujem. Naj me ozdravi gospod primarij Strnad, ki je velik zdravnik. Če me ne more, bom pač umrl; prej ali slej tako moram.“

Ni mi namreč vse jasno zlasti iz tistih prvih časov. A tudi pozneje je bilo marsikaj bolj čudno.

Tako sem prvo noč bival pri nekaj belih menihih. Vse je bilo živo, a mi vendar tuje in neznano. Tako se mi je na primer dozdevalo, da je bila bolnišnica pri Sv. Jožefu nad Celjem. Še pozneje sem bil neko soboto, ko sem videl, kako sta dva boljša prekmurska delavca sedla na eno kolo, da bi se peljala domov, tega mnenja, in zato v skrbeh, ali se bosta tu dol po hribu srečno pripeljala v mesto in potem imela še tako daleč domov. Še ko so me pozneje bolj zdravega pripeljali na trato ob bolnišnici, sem se čudil okolici, ker ni bila celjska okolica. Spočetka sta me strašila dva grška škofa. Tudi v Celju, tam v tistem trikotu med sodnijo in hišama na nasprotni strani, v mojem času je bila tam na voglu velika manufakturna trgovina Kumrova, so sedna, manja, s kolonialnim blagom, Wogova. Pa se mi je prikazal najprej na verandi Wogove hiše star grški škof s širokim obrazom, v polnem škofovskem ornatu s palico v roki in z veliko asistenco: Srepo me je gledal, jaz njega nič bolj prijazno. Pa je nenadoma vse skupaj izginilo. Drugo noč pa na verandi Kumrove hiše: Ta je bil še hujšega kova, imel je samo eno veliko oko sredi čela. To pa me je že tako stru-

Dva pogrebna spreveda. Po široki, z okroglim naravnim kamenjem tlakovani ulici, precej strmo ob slepem zidu (brez oken na zadnji strani samostana, še vedno se mi je dozdevalo, da sem pri Sv. Jožefu nad Celjem) je prihajal mrlički spreved, kakih 15 do 20 vrst dečkov — učenci iz Murske Sobote so — sem vedel, čeprav mi ni nihče tega povedal. Vsi enako veliki, enako oblečeni; v zadnji vrsti vitka mlada gospodična z belim slamnikom, čeprav je pogreb, nekega sošolca pokopavajo, a krste ni videti. Stopajo počasi, resno, nobeden se ne ozre, ne zašepeta s sosedom. Čudim se, da iz Murske Sobote pokopavajo na celjskem pokopališču. Ob voglu ulice tik bolnišnice zavijejo na levo in jih več ne vidim. Drugo popoldne pokopljejo nekega delavca. Pogrebci, delavci, vsi enako oblečeni. Gospodična spet z njimi, oblečena kakor prejšnji dan. Z belim slamnikom, čeprav je prišla na pogreb. Spodaj ob voglu se z nekaterimi moškimi ustavi. Drugi dan sem se nameraval z gospodično sestro o teh pogrebi malo razgovoriti, a ko sem začel o tisti ulici, me je silno začudeno pogledala: da ni tam nikake ulice in tudi biti ne more, ker ni prostora, in da v bolnišnici o kakih pogrebihi te dni nič ne vedo.

Pa sem previdno umolknil.

IV

Saj ni bilo napačno v bolnišnici. Kdor rad veliko je, naj gre v bolnišnico. Prijazni so bili vsi z menoj. Ropota pa ni manjkalo; zidali so namreč novo, petnadstropno hišo. Delavci iz Medjimurja in Prekmurja, ves dan brez srajce, navajeni sončne pripeke, rdeči kakor kuhani raki. Ko sem jih skozi okno gledal, te zdrave, krepke kmečke fante, sem se spominjal, kar je rekel g. dr. Terč, ko me je ob vstopu v bogoslovje preiskoval in sem se moral do pasu sleči: „Gewachsen wie eine Lärche — zrastel kakor macesen,“ a 70 let pozneje, na žalost — razvalina!

A hrupa je bilo dovolj. Klicanje delavcev sem in tje, kamenje so dobivali iz Hrvatske, tu ga z dvigali spravljajo v nadstropje, kjer ga meljejo. Seveda hruščanje dvigala in lomilcev kamenja ni preveč prijetna muzika. Ni čudno, da sem bil, tišine in božjega miru vajen, pa štirih mesech

duševno izmučen, da že skoro jasno misliti nisem mogel. Pa sem vprašal neko jutro gospodično, ko je pometala: „Gospodična, prosim, kako že pravimo našemu gospodu šefu?“ Zasmejala se je in odgovorila: „Recite mu „tovariš doktor“. — „Ne bo držalo, gospodična. Treba bo nekako drugače.“ Po raznih poskusih sva vendar prišla na „gospoda primarija“. Ko sem pri viziti gospodu primariju rekel: „Zdaj pa me boste vendar morali spustiti domov, sicer bom čisto ob pamet. Danes zjutraj že nisem vedel, kakšen naslov vam pristoji.“ Ko sem ponovil svoj pogovor z gospodično, se mi je tako iz srca smejal, kakor jaz njemu, ko nam je pripovedoval, kako je njegova teta brala ganljive povesti in zraven jokala in si s predpasnikom brisala solze. Pa je privzdignil svojo belo haljo in tudi brisal oči — velik humorist, saj bi pisal humoreske, ko bi le malo utegnil.

Vprašajo me včasih, ali mi je bilo v bolnišnici kaj dolgčas. Ni mi bilo. Vsaj vsak drugi dan, včasih vsak dan, kadar je le utegnil, je prišel mestni župnik gospod Jakob Soklič poročat mi, kaj novega se je zgodilo v domovini in po svetu. Prinašal mi je knjige, papir, peresa, da sem lahko pisal in kar sem si pač zaželel. Ne mogel bi jaz biti bolj nesebičen in požrtvovalen, kakor je bil on. Ne smem mu pozabiti tega. In iz mesta so se me spominjali gori od gospoda predsednika Otona Sekavčnika dol do gospoda Britovška, ki nam brusil britve, so mi prinašali darove. Pri slovesu me je še poljubil. Najbrž je slutil. Ne bova se več videla. Slutil je najbrž resnico. Pomaranč je bilo kar preveč, da so gnile. Gospodične pa jih niso rade sprejemale, če sem jim jih ponujal, češ, da me ne smejo oškodovati. Steklenic se je nabrala lepa vrsta, mi ni preveč teknila pijača. Nekega dne je prinesla prav mlada gospodična neke slike. Ko je videla vrsto steklenic, je rekla: „Zeje pa menda ne trpite.“ V prvem trenutku se mi je zazdelo, da ji moram to zameriti. Pa sem se rajši zasmel, češ: „Kako naivno je otrok to povedal.“

Zdaj pa hvala vsem! Gospodom: primariju, upravniku, dr. Stoparju, ki mi je zdravil oči, Plešivčniku in vsem blagim sestram. Oprostite, prosim, moji sitnosti. Vsi se borite in se boste še bojevali z boleznimi. Težek boj! Želim vam pri njem mnogo blagoslova in uspeha.

Jaz sem na koncu poti in na koncu boja. Pokojno moram pričakovati mogočno vladarico: Smrt. Srečala sva se tolikokrat, ko sem stal ob postelji hudo bolnih, ob postelji umirajočih, ko sva si v mnogih nevarnostih življenja gledala že iz oči v oči. A nisi mi še podala svoje mrzle roke. Pač pa sva se toliko seznanila, da sem jo vzljubil.

Zdaj mi, sestra, v kratkem podaj svojo mrzlo roko in mi poreci: Pridi!

Ksaverju Mešku

(Nekaj kitic iz pesnitve)

Naš slavní pesnik, pevec, pripovednik,
naš Ksaver Meško, naroda kolednik,
od mladih let do svoje vel-starosti
množil je slovstvo naše v čednosti.

V slovstvu vsem enakega on nima,
saj pevec vsak po svojem srcu rima:
Umrí je zdaj Ksaverij, vzor-starosta,
naj slava mu doni po svetu gosta!

Za narod delal je, trpel in pisal,
noben mogočnik del teh ne bo izbrisal,
zapisana so bolj v srca kakor v skalo,
slovenstvo vse — vse čase jih bo bralo!

Slovel bo Meško živo med Slovenci
v narodu in nja inteligenci
kot drugi Vodnik, Jurčič, Stritar, Levce,
kot dni sedanjih njih najboljši pevec!

Sva znanca in prijatelja že bila
v mladih dneh začetnega služila:
Želim, tovariš, večno ti življenje,
spomin na Te pa moje bo hotenje.

A Ti pa nas iz večnosti podpiraj,
z molitvami nam dobra dela zbiraj,
potem nam svidenje bo kdaj gotovo
in združenje nato na vselej novo!

T. U.

Do sedaj največji olimpijski uspeh Avstrije

(Nadaljevanje s 1. strani)

Predsednik mednarodnega olimpijskega komiteja Avery Brundage je bil poln hvale za tako lepo organizacijsko zmogljivost.

Dr. Drimmel hvale naše športnike

Predsednik „Avstrijskega olimpijskega komiteja“ dr. Drimmel je zelo pohvalil naše zimske športnike, ki so na tej IX. zimski olimpiadi dokazali, da niso

Puch, Sissy, Ponny in Mobylette-mopede motorna vozila, ženska, moška in mladinska športna kolesa v veliki izbiri — po najnižjih cenah — naročite pri domači trgovci

Johan Lomšek

TIHOJA 2, P. Dobrla ves — Eberndorf
Telefon 04237 246

Zahtevajte cenike! Ugodni plačilni pogoji!

Ile specialisti v alpskem smučanju, ampak so dosegli tudi v drugih športnih panogah častna mesta.

Na koncu pa še pregledna lestvica zmagovalcev:

Klasične discipline

Moški:

tek 15 km — Mäntyranta (Finska)

tek 30 km — Mäntyranta (Finska)

tek 50 km — Jernberg (Švedska)

štafeta 4x10 km — Švedska (Asph, Jernberg, Stefansson, Rönnlund)

biatlon — Melanjin (SZ)

kombinacija — Knutsen (Norveška)

skoki na srednji skakalnici — Kankkonen (Finska)

skoki na veliki skakalnici — Engen (Norveška)

Zenske:

tek na 5 km — Bojarskih (SZ)

tek na 10 km — Bojarskih (SZ)

štafeta 3x5 km — SZ (Kolčina, Mekšilo, Bojarskih)

Alpske discipline

Moški:

smuk — Zimmermann (Avstrija)

veleslalom — Bonlieu (Francija)

slalom — Stiegler (Avstrija)

Zenske:

smuk — Haas (Avstrija)

slalom — Ch. Goitschel (Francija)

Hitrostno drsanje

Moški:

500 m — McDermott (ZDA)

1500 m — Antson (SZ)

5000 m — Johannesen (Norveška)

10.000 m — J. Nilsson (Švedska)

Zenske:

500 m — Skoblikova (SZ)

1000 m — Skoblikova (SZ)

1500 m — Skoblikova (SZ)

3000 m — Skoblikova (SZ)

Umetnostno drsanje

moški — Schnellondorfer (Nemčija)

ženske — Dijkstra (Nizozemska)

pari — Belousova, Protopopov (SZ)

Hokej na ledu

Sovjetska zveza

Bob

dvosed — Velika britanija (Nash, Dickson)

četverosed — Kanada (E. Emery, Anakin, J. Emery, Kirby)

Sankanje

enosedi, moški — Köhler (Nemčija)

enosedi, ženske — Enderlein (Nemčija)

dvosedi — Feistmantl, Stengl (Avstrija)

Termin za volitve

Do 20. februarja 1964 je treba sporočiti občinski volilni komisiji volilne priče, in sicer za vsak volilni lokal dve priči.

BILANCA OLIMPIJSKIH IGER

Kazalo kolajn:	zlata	srebrna	bronasta
1. Sovjetska zveza	11	8	6
2. Avstrija	4	5	3
3. Norveška	3	6	3
4. Finska	3	4	3
5. Francija	3	4	—
6. Nemčija	3	3	3
7. Švedska	3	3	1
8. ZDA	1	2	3
9. Holandija	1	1	—
10. Kanada	1	—	2

SHRANJEVANJE SADJA

Neki kmet je zakopal svoja jabolka v zemljo, kakor krompir, le s tem razločkom, da jih je na vse strani, t. j. zgoraj, spodaj in ob strani pokril s suhim orehovim listjem, češ, da jih obvaruje pred mišmi in črvi.

Ko je vzel spomladi jabolka iz zemlje, so bila sveža, zdrava in sočna, kakor da bi bila ravnokar obrana. Seveda je ravnal pri polaganju jabolk v zemljo z največjo pozornostjo.

GLEDAIŠČE V CELOVCU

(Theaterplatz)

Petek, 14. febr., ob 19.30: Eine Nacht in Venedig (Noč v Benetkah). — Sobota, 15. febr., ob 19.30: Arabella. — Nedelja, 16. febr., ob 15. uri: Der verkaufte Großvater (Prodani ded) — poslednjič in ob 19.30: Das Land des Lächelns (Dežela smehljaja); petindvajsetič. — Torek, 18. febr., ob 10. uri: Zar und Zimmermann (Car in tesar) — zaključna predst. za šole. in ob 19. uri: Der kaukasische Kreidekreis (Kavkaški krog s kredjo), mladinski B-abonmā. — Sreda, 19. febr., ob 19.30: Der Opernball (Ples v operi). — Četrtek, 20. febr., ob 19.30: Der kaukasische Kreidekreis (Kavkaški krog s kredjo); 12. predst. za C-abonmā in GWF-četrtek; 7. predst. za podeželski četrtekov abonmā.

Za vse predstave velja tudi prosta prodaja vstopnic in abonmā!

Filmska ocena

Bistrica v Rožu — Sobota, 15. februarja: So toll wie Anno dazumal (III). — Film prikazuje tihotapca opija, ki si zida lepo gostilno, da bi si pridobil nekaj prijateljev, ki bi mu pri tihotapljenju pomagali. — Nemška veseloigra z mnogimi starimi popevkami. — Nedelja, 16. februarja: Das Kreuz am Jägersteig (III). — Gorski film s kmečkim okoljem. — Sreda, 19. februarja: Postraub in Central City (IV). — Film iz divjega zapada; dva brata se ločita, ker eden stalno razgraja in takoj potegne revolver. Končno ga mlajši brat le spravi k pameti. — Za odrasle in zrelejšo mladino.

Borovlje. — Sobota, 15. 2.: Nur tote Zeugen schweigen (IV). — Povprečen kriminalni film, ki gradi na zunanjih efektih. Za odrasle! — Nedelja, 16. 2.: Die Heintzelmännchen — pravljica predstava ob 14.30. Ob 20. uri: Die siegreichen Drei (III). — Film iz divjega zapada nudi prijetno, neenakomerno zabavo. Za odrasle in zrelejšo mladino! — Torek, 18. 2.: Anton der Letzte (III). — Akcija „Dobri film“. Stara avstrijska veseloigra s Hans Moserjem v sijajni vlogi komornega sluga. — Četrtek, 20. 2.: Attacke am Rio Morte (III). — Neki Amerikanec, ki vzraste kot posinovljenec indijanskega poglavarja, reši neko vas pred napadom Indijancev in najde nazaj k svojim belim bratom.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 17. 2.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Za našo vas. Manuskript Blaž Singer. — 10 minut za športnike. Zanimivosti, ki jih piše Minko Bogataj. — 18.00 Za naše male poslušalce. — TOREK, 18. 2.: 14.15 Poročila, objave. — Koroški kulturni pregled bo podala gospa Manija Inzko. — V okviru oddaje Bolje je paziti kot zdraviti se, bo govoril o trihinozi dr. Jožef Glančnik. — SREDA, 19. 2.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite zaigrano. — ČETRTEK, 20. 2.: 14.15 Poročila, objave. Lepa melodija — dragocen zaklad (2. del.) Dr. Anton Feinig nas bo seznanil z novimi deli svetovne glasbene literature. — PETEK, 21. 2.: 14.15 Poročila, objave. — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh... Novice, ki jih zbira Blaž Singer. — V spomin Fr. Ks. Mešku... pisatelju, ki je umrl 12. januarja 1964 in je ljubil Koroško kot svojo domovino. — SOBOTA, 22. 2.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. Voščila. — 18.25 Na dom obujaš mi spomin... Z dr. Metodrom Turnškom obiskujemo stare koroške kulturne spomenike. — NEDELJA, 23. 2.: 7.30 Duhovni nagovor. — 8 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

NEKAJ ZA ČEBELARJE

Večkrat beremo v čebelarjskih spisih in časopisih o tako imenovani

čebelji zimski krogli.

Mišljena je zimska gruča čebel. Če se ne motim, je prvi o njej razpravljal znameniti čebelar Gerstung. V svojih spisih jo mnogokrat omenja in o njej razglablja. Gerstung je takrat, ko je pisal svoja znamenita in epohalna dela, čebelaril v pokončnih panjih, gerstungovcih. Satniki so imeli isto mero kakor tisti v A. Z. panjih, samo da so viseli pokonci. Znano pa je, da nanosijo čebele v takih panjih zimsko zalogo v zgornje dele satov in prezimujejo spodaj na praznem satju, v podolžnih satih je pa nakopičen glavni del zimske hrane zadaj. Nad seboj ima čebelja „krogla“ ponavadi le ozek venec medu, zlasti v pravem gnezdu. Pri pokončnih satih se pomika za medom navzgor, pri podolžnih pa proti okencu.

Ko je Gerstung proučeval zimsko gručo, je brez dvoma našel v svojih panjih, da ima ta gruča obliko krogle. Po njegovih spisih smo to dejstvo povzeli in ga smatramo kot samoumevno za vse sestave panjev.

Toda, kdor je pozimi kdaj odprl deščico nad rešetko v A. Z. panju, se je lahko prepričal, da žde čebele ob najhujšem mrazu tik pod rešetko, v zelo močnih panjih celo v prostoru med rešetko in deščico. Pri takih družinah ne moremo govoriti o kaki krogli, marveč zgolj o zimski gručici, ki ima obliko polovice jajca, prerezanega podolgem. Zimska gruča v slabih ima bolj jajčasto obliko, vendar je podvržena neprestanim izpremembam. Čim hujši je mraz in zaradi tega tudi manjša toplota v spodnjem delu satov, tem bolj se pomika gruča proti „stropu“ — rešetki, kjer so najtoplejše plasti zraka. O, naše čebelice že znajo skrbeti, da jim tudi trda zima ne more do živga. Da le imajo dovolj dobre hrane.

Kristalizacija medu

Kristalizacija medu je za laika zagonetna zadeva, toda tudi za strokovnjaka še vedno nepopolno rešen problem. Bodi še tako izkušen in podkovan v medeni stroki, včasih ti jo med zagode tako, da ne veš, pri čem si. Ali ni zagonetna reč, ako naližeš v večje število posod isti med lastnega pridełka, ki si ga natočil vsega na isti dan,

pa nekega dne ugotoviš, da je v nekaterih posodah že popolnoma trd, v nekaterih še napol, v nekaterih pa še popolnoma tekoč? Vse posode so bile hermetično zaprte, vse so bile v enem in istem prostoru. Zakaj torej tolika razlika pri kristalizaciji? Nihče ne more na to vprašanje odgovoriti pojasnjujoče.

Različni in številni so vzroki kristalizacije: vrsta medu, letina, gostota medu, toplota shrambe in še drugi. Nekateri čebelarji kristalizacije niso veseli, n. pr. tisti, ki prodajajo izključno tekoč med. Kdor ima ajdovega, pa komaj čaka, da se začne trditi, da ga potem lahko prelije v škafe. Ponekod je običaj, da kupci mnogo rajše segajo po strjenem blagu kakor po tekočem. Pravijo, da je strd zanesljivo znamenje pristnosti medu.

Toda nekatere vrste strjen med, zlasti cvetlični, je tako trd, da je delo z njim v takem stanju prav težavno. Kako naj ga namažemo na kruh enakomerno, kakor je prav? Ne gre, pa ne gre! Zato so izumili nekaj „sveder“, ki ga pritrdimo na posodo, da lahko strd napravimo mehko, sposobno za mazanje na kruh. Tak med se nikoli ne strdi, ker pri mešanju zdrobimo medena zrnca. Ako pa dobro premešamo med, ki je še začel kristalizirati, dosežemo ravno nasprotno: med se potem naglo strdi.

Kar mimogrede mi je še prišlo na misel, da se tudi slaščičarji poslužujejo mešanja sladkorne raztopine, da se strdi v drobna zrnca, ne da bi postala resnično trda. Sladkorno raztopino kuhajo toliko časa, da se zgosti do niti, kakor pravijo. To se pravi, da se sladkor med prsti nekoliko povleče. S kazalcem zajamemo malenkost raztopine, pritismo kazalec ob palec in, če ostanejo na prstih, ko dvignemo kazalec, samo kapljice, ne da bi se za prsti potegnile, je sladkor preredek in ga moramo še kuhati, dokler ne dosežemo gostote do nitke. Nato postavimo posodo v mrzlo vodo in začnemo mešati. V pol ure postane sladkor kašnat in se nič več ne strdi. Torej ravno tako kakor pri medu.

Zlate Janševe besede, ki bodo ostale za vse večne čase pomembne, tiče v sledečem njegovem stavku: „Umetnost uspeha v čebelarstvu tiči v pravilni preskrbi čebel v jeseni!“

V globoki žalosti sporočamo, da je naš dobri, ljubeči mož, oče, stari oče, stric in svak, gospod

Dr. Franc Kolterer

zdravnik v pokoju

po dolgi in hudi bolezni, v 76. letu starosti v torek, 4. februarja 1964., dobro pripravljen zaspal v Gospodu.

Nadvse dragega nam pokojnika smo položili k zadnjemu zemeljskemu počitku v petek, 7. februarja 1964, na mestnem pokopališču v Celovcu (Annabichl).

Celovec, Ljubljana, San Francisco, Gary/USA, Buenos Aires, 7. februarja 1964.

V neizmerni žalosti:

Ana, žena; Franc, Robert, Vili in Lote, otroci.

Mali oglas

Sposobna kuharica za sezonsko restavracijo v Salzkammergut dobrodošla. Možitev ni izključena. Ponudbe s kratkim življenjepisom pošljite na upravo lista pod značko „Edini dedič“.

Oglašuj v našem listu!

Hiša naprodaj

Prodajam lično, na prostem stoječo, enostanovanjsko hišico s hlevom obdano s sadnim vrtom blizu glavne ceste in kolodvora v Podjuni. Ponudbe na upravo lista pod „takojo vseljivo B“.

Televizijske aparate in radijske aparate vseh znamk

PODJUNSKA TRGOVSKA DRUŽBA

Bratje RUTAR & Co.

Dobrla ves-Eberndorf tel. 04236-281